

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ &

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ:

**Τεκμηρίωση Μουσειακών Συλλογών:
Η περίπτωση του λαογραφικού Μουσείου
Μαγούλας (Λακωνία)**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΤΖΑΝΕΤΕΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ: ΒΙΓΛΗ ΜΑΡΙΑ

ΠΥΡΓΟΣ, 2019

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω ότι είμαι η συγγραφέας αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για τη συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία ότι αναλαμβάνω πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχθεί ότι δεν μου ανήκει.

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΤΡΩΟΥ	ΥΠΟΓΡΑΦΗ
Αγγελική Τζανετέα	527	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εκπόνηση πτυχιακής εργασίας με τίτλο «Τεκμηρίωση Μουσειακών Συλλογών. Η περίπτωση του λαογραφικού Μουσείου Μαγούλας (Λακωνία), με υπεύθυνη επιβλέπουσα την κα Μαρία Βίγλη, αποτελεί μέρος των σπουδαστικών μας υποχρεώσεων ως τελειόφοιτων του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας, στο τμήμα Διοίκησης, Οικονομίας, Επικοινωνίας Πολιτιστικών και Τουριστικών Μονάδων (πρώην τμήμα Μουσειολογίας, Μουσειογραφίας και Σχεδιασμού Εκθέσεων).

Θα θέλαμε να τονίσουμε τον χαρακτήρα της παρούσας εργασίας και να επισημάνουμε τον σκοπό της. Σαφώς η έρευνα μας στηρίχθηκε σε επιστημονικά κείμενα, όμως μεγάλο μέρος της στηρίχθηκε στην πρακτική εφαρμογή όσων διδαχθήκαμε στα πλαίσια των μαθημάτων που αφορούσαν την τεκμηρίωση μουσειακών συλλογών, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο κατά τη διάρκεια των τεσσάρων (4) χρόνων της φοίτησης μας στο συγκεκριμένο τμήμα.

Η εργασία πραγματοποιήθηκε με σκοπό να αναδείξει τα οφέλη για την αναγκαία ύπαρξη της τεκμηρίωσης σε ένα μουσείο μεγάλου ή μικρού τύπου, καθώς είναι μια ζωτικής σημασίας εργασία για τις μουσειακές συλλογές διότι διαφυλάσσει τις απαραίτητες πληροφορίες για κάθε έκθεμα ξεχωριστά. Η τεκμηρίωση μουσειακών συλλογών κρίνεται απαραίτητη, ώστε να είναι βιώσιμο και ολοκληρωμένο ένα μουσείο που σέβεται το κοινό του αλλά και την ύπαρξη του. Οι δυσκολίες που έπρεπε να αντιμετωπιστούν αφορούσαν κυρίως την παλαιότητα των αντικειμένων όπως και την έλλειψη πληροφοριών που τα συνόδευαν.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την συγγραφή της παρούσας πτυχιακής εργασίας «Τεκμηρίωση Μουσειακών Συλλογών. Η περίπτωση του λαογραφικού Μουσείου Μαγούλας (Λακωνία)», αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε θερμά κάποιους ανθρώπους, που συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της εργασίας, μας στήριζαν και μας ενθάρρυναν, ώστε να ολοκληρώσουμε το πρακτικό επίπεδο και θεωρητικό κομμάτι.

Πρώτα θα θέλαμε να απευθύνουμε τις ευχαριστίες μας στην κα Βίγλη Μαρία, επιβλέπουσα της πτυχιακής μας εργασίας, με την οποία είχαμε άριστη συνεργασία, καθώς και για την καθοδήγηση που μας πρόσφερε σε όλα τα ζητήματα που προέκυψαν.

Πολλές ευχαριστίες οφείλουμε στον κύριο Δημήτρη Παππά και την κυρία Ελένη Παπαδόγιαννη για τις συμβουλές και τον χρόνο που διέθεσαν βοηθώντας μας και υπενθυμίζοντας μας το στόχο μας. Στον κύριο Σπύρο Παπαδόγιαννη και την κυρία Τασία Παπαδόγιαννη που μας επέτρεψαν να βρισκόμαστε στο χώρο τους και να μελετάμε τη συλλογή τους. Επίσης, τις συμφοιτήτριές μου Δανάη Θεοχάρη, Παναγιώτα Καρανικόλα και Κωνσταντίνα Φλούγκου που ήταν πάντα δίπλα μας, διαθέσιμες να μας συμβουλέψουν και να μας βοηθήσουν.

Πάνω από όλα θα ήθελαμε να πούμε ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένειά μας που ήταν πάντα δίπλα μας και μας στήριζαν από την αρχή των σπουδών μας έως τώρα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ.....	9
1.1 Ορισμός Μουσείου	9
1.2 Η ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη από την αρχαιότητα έως σήμερα.....	10
1.3 Η ιστορία των λαογραφικών μουσείων στην Ελλάδα.....	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ	25
2.1 Συστήματα τεκμηρίωσης μουσειακών συλλογών	25
2.2 International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories	27
2.3 SPECTRUM – UK Museum, Documentation Standard	29
2.4 Η συμβολή της τεκμηρίωσης στη διάδοση της ιστορίας των συλλογών	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΤΗ ΠΡΑΞΗ «ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΓΟΥΛΑΣ».....	34
3.1 Ιστορία λαογραφικού μουσείου	34
3.2 Τεκμηρίωση λαογραφικών αντικειμένων.....	35
3.2 Τι περιέχει το έντυπο τεκμηρίωσης.....	37
Κεφάλαιο 4: Αποτίμηση.....	39

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην πτυχιακή εργασία με τίτλο «Τεκμηρίωση Μουσειακών Συλλογών- η περίπτωση του λαογραφικού Μουσείου Μαγούλας (Λακωνίας)», αρχικά γίνεται αναφορά στα συστήματα τεκμηρίωσης το CIDOC και το SPECTRUM. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στους διάφορους ορισμούς που διατυπώθηκαν από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα ως τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, αρχικά στην Αμερική, από τον George Brown Doode, την Αμερικανική Ένωση Μουσείων, από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM), ως την πιο πρόσφατη διατύπωση της Ένωσης Μουσείων Βρετανίας.

Ύστερα, γίνεται αναφορά στην ιστορία των μουσειακών αντικειμένων, όπως αυτά χωρίζονται χρονολογικά, ξεκινώντας από την αρχαϊκή περίοδο ως τον 15^ο αι. μ.Χ., το Μοντερνισμό, το Μεταμοντερνισμό, μέχρι και τις μέρες μας.

Στη συνέχεια της εργασίας ακολουθεί η ιστορία των ελληνικών Λαογραφικών Μουσείων. Ορίζεται ο όρος Λαογραφία και τι σημαίνει Ελληνική Λαογραφία από τον Νικόλαο Πολίτη και τον Γεώργιο Μέγα. Για λόγους πιο εντατικής μελέτης και ταξινόμησης γίνεται η κατάτμηση της λαογραφικής ύλης σε τρεις περιεκτικές κατηγορίες του περιβάλλοντα χώρου: α) Υλικός βίος με ανάλυση στις υποκατηγορίες κατοικία, ένδυση, υπόδεση, κόμμωση, καλλωπισμός και τροφές, β) Επαγγελματικός βίος και γ) Γεωργία, σπορά, θερισμός, άλεση και αμπελουργία.

Ακολουθεί η μελέτη τριών αξιόλογων λαογραφικών μουσείων της χώρας μας με πρώτο το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου στο Ναύπλιο, με σύστημα καταγραφής των συλλογών βασισμένο στη κατάταξη των αντικειμένων με βάση την ύλη, δεύτερο το Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων που διακρίνεται για τη ρεαλιστική απεικόνιση της ζωής και των αντικειμένων όσο ήταν εφικτό στο φυσικό τους περιβάλλον και τρίτο το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, με έκθεση 25.000 περίπου αντικειμένων που αποσκοπούν στην ανάδειξη του νεότερου πολιτισμού της Ελλάδας.

Τέλος, αιτιολογείται η επιλογή της ενασχόλησής μας για τα « Λαογραφικά Εκθέματα» του Σπύρου και της Τασίας Παπαδόγιαννη στη Μαγούλα Λακωνίας που περιλαμβάνει σκεύη, αντικείμενα και εργαλεία από το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα και ακόμη παλιότερα, δέκα από τα οποία τεκμηριώθηκαν.

ABSTRACT

In the thesis entitled "Documentation of Museum Collections - the case of the Folklore Museum of Magoula (Laconia)", initially reference is made to the documentation systems CIDOC and SPECTRUM. Then, reference is made to the various definitions that were made from the late 19th century to the late 20th century, originally in America, by George Brown Doode, the American Museum Association, by the International Council of Museums (ICOM) as the most a recent wording of the UK Museum Association.

Then, the history of the museum objects, as chronologically separated, begins from the Archaic period to the 15th century. AD, Modernism, Postmodernism, to our day.

The work follows the history of the Greek Folklore Museums. The term Folklore is defined and what does Greek Folklore mean by Nikolaos Politis and Georgios Megas. For the sake of more intensive study and classification, folklore is divided into three broad categories of the surrounding area: a) Material life with analysis in the subcategories of residence, clothing, bedding, hairdressing, grooming and food; b) Professional life and c) sowing, mowing, milling and viticulture.

This is followed by the study of three important folklore museums in Greece, first with the Basilian Papantoniou Peloponnesian Folklore Foundation in Nafplio, with a collection system based on the classification of objects based on matter, secondly the Sarakatsanos Folkloric Museum distinguished by the realistic depiction of life and objects as far as possible in their natural environment, and the third is the Museum of Greek Folk Art, with an exhibition of 25,000 objects aiming at the emergence of the modern civilization th Greece.

Finally, the choice of our involvement in the "Folklore Exhibits" by Spyros and Tasia Papadogianni in Magoula, Lakonia, is based on utensils, objects and tools from the first half of the 20th century and even more recently, ten of which have been documented.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή εργασία με τίτλο «Τεκμηρίωση Μουσειακών Συλλογών η περίπτωση του λαογραφικού Μουσείου Μαγούλας (Λακωνία)» , εκπονήθηκε με σκοπό να αναδείξει την αξία της μουσειακής τεκμηρίωσης ως αναγκαίας εργασίας μέσα στο χώρο του μουσείου, είτε ως αυτοδιάθεση πλούσιας συλλογής εκθεμάτων είτε ως ιδιωτική πρωτοβουλία περιορισμένης κλίμακας. Η επιλογή να τεκμηριωθούν αντικείμενα ενός λαογραφικού μουσείου έγκειται στο γεγονός ότι τέτοιου είδους εκθέματα προέρχονται από το εγγύς και όχι το απώτερο παρελθόν της πατρίδας μας, κυρίως μέσα από τους κόλπους των ημιαστικών και αγροτικών περιοχών, πυροδοτώντας αχνές παιδικές μνήμες που γεμίζουν απορία και θαυμασμό και δίνοντας έτσι την ώθηση για την ενασχόληση με αντικείμενα λαογραφικού περιεχομένου. Σκοπός λοιπόν είναι αναδειχθούν τα γενικά χαρακτηριστικά του λαογραφικού θησαυρού της πατρίδας μας, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα σύγκρισης του χθες με το σήμερα. Επίσης, να αναδειχθεί η αξία και η μοναδικότητα των λαογραφικών αντικειμένων ως προς τη διαφύλαξη και κατανόηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Η εκπόνηση της εν λόγω εργασίας στηρίχθηκε στη βιβλιογραφική επισκόπηση, στην επιτόπια μελέτη και καταγραφή επιλεγμένων λαογραφικών αντικειμένων, ακολουθώντας όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες, ώστε να θεωρείται έγκυρη η τεκμηρίωση. Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από τέσσερα κεφάλαια: Το πρώτο κεφάλαιο έχει ως αφητηρία τον ορισμό του μουσείου, την ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη από την αρχαιότητα έως σήμερα και την ιστορία των λαογραφικών μουσείων στην Ελλάδα. Περιλαμβάνονται χαρακτηριστικά παραδείγματα. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια γενική αναφορά στα συστήματα τεκμηρίωσης μουσειακών συλλογών. Αναλύονται στη συνέχεια δύο πολύ διαδεδομένα, στους κύκλους των μουσείων, συστήματα τεκμηρίωσης το CIDOC και το SPECTRUM. Στην εν λόγω εργασία χρησιμοποιήθηκε το σύστημα τεκμηρίωσης CIDOC. Επίσης, αναφέρεται η συμβολή της τεκμηρίωσης στη διάσωση της ιστορίας των συλλογών. Το τρίτο κεφάλαιο αφορά αποκλειστικά στην τεκμηρίωση των επιλεγμένων αντικειμένων από το μουσείο «Λαογραφικά Εκθέματα» του Σπύρου και Τασίας Παπαδόγιαννη που είναι αναγνωρισμένο από το Υπουργείο Παιδείας. Από την συγκεκριμένη λαογραφική συλλογή και μέσα από την τεκμηρίωση των εκθεμάτων, προέκυψε η αποτίμηση όσων μελετήθηκαν και πραγματοποιήθηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

Το μουσείο είναι ένας μοναδικά μαγευτικός χώρος όπου βιώνεται η εμπειρία μιας απροσδόκητης γνωστικής διαδικασίας, καθώς με τη συγκεντρωμένη διαχρονική υλική τεκμηρίωση της ανθρώπινης δραστηριότητας συσχετίζονται γόνιμα παρελθόν και παρόν και προβάλλεται το συναπάντημα διαλογισμού και πράξης, ιδεών και εφαρμογών. (Ανδρουλάτου & Ρετσίλα, 1986: 18)

1.1 Ορισμός Μουσείου

Η έννοια του μουσείου για πολλά χρόνια έχει απασχολήσει επανειλημμένα διάφορους μελετητές του κλάδου της Μουσειολογίας, μέχρι να καταλήξει στην τελική μορφή που έχει σήμερα. Αρχικά η ιδέα του μουσείου διατυπώθηκε στην Αμερική το 1889, από τον George Brown Doode, σύμφωνα με τον οποίο ως «Μουσείο νοείται ο οργανισμός που ασχολείται με τη συλλογή διδακτικών θεμάτων, καθένα από τα οποία αντιπροσωπεύεται από ένα πολύ καλά επιλεγμένο δείγμα». (Burgaw, 1997: 9)

Αργότερα το 1895 ο ίδιος ο Doode επαναδιατύπωσε τον ορισμό που είχε δώσει, υποστηρίζοντας ότι το μουσείο είναι ένας οργανισμός που προστατεύει τα αντικείμενα που απεικονίζουν καλύτερα τις τέχνες, τα φυσικά φαινόμενα και τον πολιτισμό του ανθρώπου με σκοπό τον εμπλουτισμό των γνώσεων, τον διαφωτισμό και την πολιτισμική του ανύψωση. (Burgaw, 1997: 1-13)

Σύμφωνα με την Αμερικανική Ένωση Μουσείων το 1973, ως μουσείο ορίζεται «ένας οργανωμένος και μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο κατ' ουσία εκπαιδευτικό ή αισθητικό, με επαγγελματικό προσωπικό, που κατέχει και χρησιμοποιεί απτά αντικείμενα, τα οποία επιμελείται και εκθέτει στο κοινό με κάποιο τακτό πρόγραμμα». (Οικονόμου, 2003: 19)

Το 1975 το ICOM μετά την 11^η Γενική Σύνοδο στην Κοπεγχάγη το 1974, αναφέρει για πρώτη φορά στο Τμήμα II και άρθρο 3 του καταστατικού, τον ορισμό του μουσείου που παραμένει ο ίδιος, με αλλαγές μόνο στις επεξηγήσεις που συμπληρώνουν τον βασικό ορισμό. Θα πρέπει να τονιστεί ότι οι πρώτες προσπάθειες για σύνταξη ορισμού από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) είχαν ξεκινήσει ήδη από τον 1946. Η τελική διατύπωση του ορισμού διαμορφώνεται ως εξής : «Μουσείο είναι οργανισμός μόνιμος, χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα, υποταγμένος στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της και ανοιχτός στο κοινό, ο οποίος αποκτά, συντηρεί, μελετά, κοινοποιεί και εκθέτει υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία». (Οικονόμου, 2003: 16)

Πολλά κράτη, μέσα σε αυτά και η Ελλάδα, έχουν υιοθετήσει τον ορισμό του ICOM, όμως σε κάποια κράτη οι εθνικοί οργανισμοί που ασχολούνται με την προστασία του πολιτισμού έχουν διατυπώσει δικούς τους ορισμούς. Π.χ., η Ένωση Μουσείων της Βρετανίας που με το συνέδριο του 1984 διατυπώνει τον ορισμό ως εξής: «Το μουσείο είναι ένας οργανισμός που συλλέγει, τεκμηριώνει, διαφυλάσσει, εκθέτει και ερμηνεύει υλικές μαρτυρίες και σχετικές πληροφορίες για το δημόσιο όφελος». (Οικονόμου, 2003: 17) Όμως, σε αυτό τον ορισμό, το 1998, έρχεται μια επαναδιατύπωση από την Ένωση Μουσείων Βρετανίας: «Τα μουσεία επιτρέπουν στους ανθρώπους να εξερευνούν συλλογές για έμπνευση, μάθηση και ψυχαγωγία. Κάνουν προσπάθειες αντικείμενα και δείγματα του φυσικού κόσμου, τα οποία διαφυλάσσουν για την κοινωνία». (Οικονόμου, 2003: 18)

Εάν μπαίναμε στην διαδικασία να συγκρίνουμε τους δύο ορισμούς της Βρετανικής Ένωσης Μουσείων, θα διακρίναμε ότι ο πρώτος έχει πολλά κοινά με τον ορισμό που δίνει το ICOM, δηλαδή δίνει μεγάλη βαρύτητα στις συλλογές και στις διαδικασίες που σχετίζονται με την επιμέλεια τους, ενώ αναφέρεται πολύ γενικά σε ό,τι έχει ως στόχο το δημόσιο όφελος. Ο δεύτερος ορισμός, επικεντρώνεται στους ανθρώπους, άρα στο κοινό του μουσείου και τους δίνει ενεργητικό ρόλο.

1.2 Η ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη από την αρχαιότητα έως σήμερα

Ο όρος **μουσείο** προέρχεται από την αρχαιοελληνική λέξη «μουσείον», με την οποία περιγράφονταν ένας χώρος αφιερωμένος στη λατρεία των Μουσών. Οι εννέα Μούσες είναι οι κόρες του Δία και της Μνημοσύνης, προστάτιδες των τεχνών και εμπνεύστριες της πολιτιστικής δημιουργίας (ΗΣίοδος). Η Μνημοσύνη, ούσα η προσωποποίηση της μνήμης, είναι η μήτρα του πολιτισμού και το Μουσείο είναι ένας κατεξοχήν χώρος πολιτισμού, χώρος έμπνευσης και δημιουργίας, ποίησης, τέχνης, γνώσης και μνήμης. (Νάκου, 2001: 111) Η λέξη **μουσείο** συναντάται ήδη στην αρχαιότητα για να υποδηλώσει όχι μόνο τον χώρο λατρείας των Μουσών, αλλά και κάθε πολιτιστικό περιβάλλον που απευθυνόταν στην εξυπηρέτηση των τεχνών. Η Ευρωπαϊκή συλλεκτική δραστηριότητα χωρίζεται σε τέσσερις περιόδους:

1. Αρχαϊκή περίοδος (αρχαιότητα ως τα μέσα του 15ου αι. μ.Χ.)
2. Πρώιμη μοντέρνα περίοδος (1500-1700 μ.Χ.)
3. Κλασσική μοντέρνα περίοδος (1700-1950 μ.Χ.)

4. Μετα-μοντέρνα περίοδος(1950 - σήμερα).(Μ.Μούλιου,Η ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Διαδίκτυο) Η Αρχαϊκή περίοδος ξεκινάει με τον Νεολιθικό Υλικό Πολιτισμό και την εποχή του Χαλκού, όπου γίνεται συσσώρευση λίθινων και χάλκινων αντικειμένων σε ταφές ως αναθήματα προς τον νεκρό κυρίως χρηστικής σημασίας. Ένα δείγμα είναι ο Τάφος του Αγαμέμνονα ή Θησαυρός του Ατρέα στις Μυκήνες, ο οποίος χρονολογείται μεταξύ του 1350 π.Χ. και του 1250 π.Χ. και αποτελεί ένα από τα πιο ενδεικτικά δείγματα θολωτού τάφου της αρχαιότητας και κατασκευάστηκε με σκοπό να χρησιμοποιηθεί για την ταφή κάποιου βασιλικού μέλους. Οι πρώτες αναφορές μάς έρχονται από τον Πausανία όταν πραγματοποιούσε την περίφημη περιήγησή του. Το πιο γνωστό εύρημα αυτής της ανασκαφικής δραστηριότητας, που έγινε το 1876 από τον Ερρίκο Σλήμαν, είναι ένα χρυσό νεκρικό προσωπίο και βρέθηκε πάνω στο πρόσωπο ενός σώματος που βρισκονταν ενταφιασμένο. Συγκεκριμένα βρέθηκαν πέντε προσωπίδια. Εικάζεται πως κάλυπταν τα πρόσωπα των νεκρών βασιλιάδων με αυτά, ώστε να προφυλάσσονται οι νεκροί από κακές επιρροές. Ακολουθεί η εποχή του Σιδήρου και η Κλασική εποχή, όπου συναντάμε κτερίσματα, δηλαδή συσσώρευση πολύτιμων αντικειμένων σε ταφές και ανοικοδόμηση ιερών κτιρίων, όπως ναοί στους οποίους προσφέρονταν από τους πιστούς πολύτιμα αντικείμενα. Αντιπροσωπευτικά ευρήματα από τον τάφο της Βεργίνας είναι οι χρυσές λάρνακες με μακεδονικά εμβλήματα και το χρυσό διάδημα που αναπαριστά κλαδί βελανιδιάς. Δύο πολύ γνωστά ευρήματα από τάφο είναι αυτά της Βεργίνας. Το 1977, ο Μανόλης Ανδρόνικος ξεκίνησε μια ανασκαφή έξι εβδομάδων στην Τούμπα πειθόμενος από τον καθηγητή του Κωνσταντίνο Ρωμαίο, που ήδη είχε ξεκινήσει από το 1937 και με δίκη του πρωτοβουλία το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης αποφάσισε να ιδρύσει στη Βεργίνα πανεπιστημιακή ανασκαφή για την εκπαίδευση των φοιτητών του. Ο Κ. Ρωμαίος ανέσκαψε περισσότερα τμήματα του θεωρούμενου ανακτόρου και έναν μακεδονικό τάφο, ο οποίος προς τιμήν τού ανασκαφέα του ονομάζεται "τάφος του Ρωμαίου".(Κ.Α.Ρωμαίος, Ο μακεδονικός τάφος της Βεργίνας :1951<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%BD%CE%B1>). Ο Ανδρόνικος, μελετώντας τη θεωρία του N. Hammond, υποστήριξε ότι αυτοί οι ταφικοί θάλαμοι ήταν τόποι ταφής Μακεδόνων Βασιλέων, όπως του Φιλίππου Β΄ πατέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου και μίας από τις γυναίκες του, μάλλον της Μήδης πριγκίπισσας από τη Θράκη, καθώς και του τάφου του έφηβου γιου του Μεγάλου Αλεξάνδρου και της Ρωξάνης, Αλεξάνδρου Δ΄ της Μακεδονίας. Ο ισχυρισμός αυτός αμφισβητήθηκε από ορισμένους επιστήμονες, οι οποίοι, βασιζόμενοι σε μελέτες που έκαναν χρήση της άποψης ότι κάποια κατασκευαστικά στοιχεία των τάφων, οι ζωγραφικές παραστάσεις και ορισμένα κτερίσματα των τάφων αυτών χρονολογούνται δύο δεκαετίες μετά τη δολοφονία και την ταφή του Φιλίππου Β΄ το 336 π.Χ.(National Geographic article- outlining recent archaeological examinations of Tomb II). Στη συνέχεια της ανασκαφής ήρθε στο φως μεγάλος αριθμός κτερισμάτων, που είναι έργα τέχνης, πολλά από τα οποία είναι φτιαγμένα από χρυσό. Περίφημη είναι η λάρνακα με την τέφρα του Φιλίππου του Β΄, που φέρει τον δεκαεξάκτινο ήλιο (ή αστέρι)

σύμβολο της μακεδονικής δυναστείας και μια μικρότερη λάρνακα με το δωδεκάκτινο αστέρι. Εξαιρετικής τέχνης και αξίας είναι τα διαδήματα (στεφάνια) από φύλλα και καρπούς βελανιδιάς.(Μ.Ανδρόνικος,"Ανασκαφή στη Μεγάλη Τούμπα της Βεργίνας" 1976)

ΕΙΚΟΝΑ 1:Χρυσή Λάρνακα Φιλίππου Β΄

Αργότερα, κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή εποχή το μουσείο αποκτά μια κλασσική έννοια. Αυτή η λογική συνεχίζεται και τον Μεσαίωνα.(Μ. Μούλιου, Η ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα)

Στην πρώιμη μοντέρνα περίοδο (1500-1700) αναπτύσσεται η έννοια του μοντερνισμού, η Ευρωπαϊκή σκέψη, η πίστη στην ανθρώπινη λογική και στην δυνατότητα κατάκτησης της αντικειμενικής γνώσης μέσα από διαδικασίες παρατήρησης και ταξινόμησης του υλικών μαρτυριών. Η ταξινόμηση και η κατάταξη των υλικών μαρτυριών αποτελούν κυρίαρχη μέθοδο για τη μελέτη των υλικών μαρτυριών και αποδεικνύονται μεγίστης σπουδαιότητας εργαλεία για την απόκτηση της αντικειμενικής γνώσης στον υλικό κόσμο.(Μ. Μούλιου, Η ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα) Επίσης, εμφανίζονται στην Ευρώπη οι πρόδρομοι των μουσείων τα cabinets de curiosités οι οποίες είναι ιδιωτικές συλλογές που στεγάζονται σε σπίτια ευγενών με σπάνιο και παράδοξο περιεχόμενο που διέφερε ανάλογα με τα ενδιαφέροντα του συλλέκτη και που μόνο ένας στενός κύκλος μπορούσε να τις επισκεφθεί. Αυτά τα χρόνια στο Βυζάντιο είναι διάχυτη η θρησκευτική πίστη και ο ναός για τους βυζαντινούς αποτελεί μικρογραφία της κατοικίας του Θεού, αλλά και «του σύμπαντος κόσμου». Η αντίληψη αυτή επηρέασε την αρχιτεκτονική διαμόρφωση και τον διάκοσμο του ναού: η τέχνη υπηρετούσε τη λατρεία.(Βυζαντινό & Χριστιανικό Μουσείο, <https://www.byzantinemuseum.gr/>)Τα ευρήματα από εκείνη την εποχή είναι φορητές εικόνες και μαρμάρινα αρχιτεκτονικά μέλη ναών και τοιχογραφίες.

Περνώντας στην κλασική μοντέρνα περίοδο (1700-1950) η παραπάνω πρακτική εξελίσσεται. Από τα τέλη του 17ου αι. αρχίζουν να δημιουργούνται χώροι όπου εκεί εκτίθενται συλλογές με αισθητικό ή επιστημονικό ενδιαφέρον, με σκοπό την παρατήρηση και τη μελέτη από εξειδικευμένο ή όχι κοινό. Αυτά τα χρόνια συναντάμε το κίνημα του Διαφωτισμού, οπότε αναπτύσσονται οι επιστήμες, κατακτώνται νέοι τόποι αλλά και γνώσεις. Η συλλεκτική δραστηριότητα εξαπλώνεται και σε δείγματα του φυσικού κόσμου, εκτός από τα ανθρώπινα δημιουργήματα. Η Γαλλική επανάσταση διήρκεσε από το 1789 έως το 1799 και έφερε έναν αέρα σταδιακού εκδημοκρατισμού. Ανέτρεψε τη μοναρχία και καθιέρωσε την δημοκρατία. Πολλές από τις αρχές της επανάστασης μεταδόθηκαν προς τη Δυτική Ευρώπη και πέρα από αυτή. Εμπνευσμένη από φιλελεύθερες και ριζοσπαστικές ιδέες, η επανάσταση άλλαξε ριζικά την πορεία της σύγχρονης ιστορίας, προκαλώντας παγκοσμίως μείωση των απόλυτων μοναρχιών και αντικατάστασή τους από δημοκρατίες. Η βιομηχανική επανάσταση στις χώρες που επικρατεί εκτοξεύει την παραγωγή υλικών αγαθών και αλλάζει τις καταναλωτικές συνήθειες. (Livesey, 2001: 19) Αυτή την εποχή ιδρύονται το Μουσείο της Δρέσδης (1744), το Βρετανικό Μουσείο (1753), το Μουσείο του Βατικανού (1784) και το Μουσείο του Λούβρου (1793), τα οποία ακολούθησαν την ίδρυση του πρώτου μουσείου, του Ashmolean Museum, το 1683. Στην Ελλάδα αυτή την περίοδο εξελίσσεται η γνωστή σε όλους Ελληνική Επανάσταση του 1821: τα μουσειακά αντικείμενα της εποχής αυτής είναι κυρίως παραδοσιακές φορεσιές, όπλα, παράσημα και αντικείμενα του καθημερινού βίου των ανθρώπων.

Η τελευταία περίοδος είναι η μετα-μοντέρνα (1950- και εξής), οπότε το μουσείο θα διαμορφώσει την ταυτότητά του. Ένας μεγάλος αριθμός μουσείων ιδρύονται σε παγκόσμια κλίμακα την περίοδο αυτή και ταυτόχρονα η έννοια του μουσείου θα διευρυνθεί, ώστε να καλύψει όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης γνώσης. Στα αστικά κράτη αναλαμβάνουν τα μουσεία να περισώσουν και να προβάλλουν τα τεκμήρια της εθνικής ιστορίας και να συμβάλουν στην ενίσχυση της εθνικής ταυτότητας. Παράλληλα, το μουσείο θα συνδεθεί άρρηκτα με την εκπαιδευτική αποστολή του, ενώ τα μεγάλα μουσεία της Ευρώπης αποκτούν βιβλιοθήκες και αναγνωστήρια για το εξειδικευμένο και μη κοινό.

Στον 20ο αιώνα, τα μουσεία ορίζουν ως πρωταρχικό σκοπό τους την προσέγγιση του κοινού και στόχος τους γίνεται η παρουσίαση των εκθεμάτων με πιο προσεγγίσιμες μεθόδους. Προσεγμένα περιεκτικά μουσειακά κείμενα προσφέρονται σε περίοπτες θέσεις του μουσείου στο βλέμμα των επισκεπτών, με χρήσιμες πληροφορίες για τα εκθέματα που θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση και αποτύπωση των πληροφοριών από το κοινό. Η σχέση του μουσείου με το κοινό θα

ιδωθεί μέσα από το πρίσμα μιας γενικότερης εκπολιτιστικής προσπάθειας, μερικές φορές αποκτώντας έναν έντονα ιδεολογικό χαρακτήρα.

Ιδιαίτερα, στην Ιταλία και τη Γερμανία τα φασιστικά καθεστώτα οργανώνουν μέσα από τα μουσεία την εκπαίδευση των νέων, ως προς το θέμα της ιστορικής κληρονομιάς, με απώτερο στόχο την αναγέννηση του μεγαλείου του παρελθόντος μέσα από το καθεστώς. (Ιατρίδη, 1993)

Με το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο οποίος διέκοψε προσωρινά τη δυναμική πορεία των μουσείων, άρχισε στην Ευρώπη μια αναπτυξιακή διαδικασία η οποία οδήγησε στη ριζική βελτίωση του εισοδήματος και των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών. Η βελτίωση αυτή συνοδεύτηκε, όπως ήταν φυσικό, από αυξημένες απαιτήσεις και δυνατότητες για κατανάλωση αγαθών αναψυχής και πολιτισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι πάνω από το 90 % των μουσείων διεθνώς δημιουργήθηκαν μετά το 1945, ενώ στην Ευρώπη τα τρία τέταρτα των μουσείων που υπάρχουν στις μέρες μας δεν υπήρχαν το 1950. (Φιλιπποπούλου- Μιχαηλίδου, 1999) Υπήρχαν όμως και ακραία δείγματα αυτής της ανάπτυξης. Ένα τέτοιο δείγμα είναι η Φιλανδία, που εκείνη την εποχή είχε πάνω από 900 μουσεία σε μια χώρα πληθυσμού 5 εκατομμυρίων ανθρώπων. Το πρώτο κτίριο που οικοδομήθηκε με προορισμό τη στέγαση μουσείου, ήταν το Βρετανικό, που άνοιξε το δρόμο σε μια κλασικιστική αντίληψη για την κατηγορία αυτή κτιρίων. (Φιλιπποπούλου- Μιχαηλίδου, 1999)

Τη δεκαετία του '60 διατυπώνεται ένας νέος τύπος μουσείου που τονίζει τον ανοικτό προς την κοινότητα χαρακτήρα του. Ο παραδοσιακός τύπος μουσείου, το μουσείο ως «ναός του αντικειμένου», που συγκέντρωνε αντικείμενα με βάση αισθητικά κριτήρια και απευθυνόταν μόνο σε περιορισμένο κοινό, απείχε αρκετά από το πνεύμα της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας που άρχιζε να διαμορφώνεται. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αμφισβήτησης της παραδοσιακής μουσειολογίας, τα μουσεία αναζητούσαν νέους τρόπους, ώστε να αναθεωρήσουν τη σχέση τους με το κοινό, δηλαδή νέους τρόπους προσέγγισης των εκθεμάτων ως προς την παρουσίαση και την ερμηνεία. Δημιουργήθηκαν έτσι καινούριοι τρόποι οργάνωσης της έκθεσης, που μάθαιναν στον επισκέπτη να βλέπει τα αντικείμενα ως μέρη ενός ευρύτερου συνόλου και να κατανοεί τη λειτουργία τους στο φυσικό τους περιβάλλον. Αυτό έγινε με βοηθητικά μέσα που παρέπεμπαν στο φυσικό τους περιβάλλον. Επίσης τονίστηκε ο παιδαγωγικός χαρακτήρας των μουσείων μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα, που στόχο είχαν την διευκόλυνση της μάθησης και της ψυχαγωγίας επισκεπτών κάθε ηλικίας.

1.3 Η ιστορία των λαογραφικών μουσείων στην Ελλάδα

Ο άγγλος συγγραφέας William John Thoms ήταν αυτός που εισήγαγε πρώτος τον όρο «folklore» δηλαδή λαογραφία σε μια επιστολή του που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «The Athenaeum» στο Λονδίνο το 1846.(Τμήμα Ιστορίας Εθνολογίας, Εισαγωγή στην Λαογραφία, 2013-2014) Αναλύοντας τη λέξη folklore παρατηρείς ότι προκύπτει από τις λέξεις λαός και γνώση, δηλαδή η γνώση του λαού. Ο Wilhelm Heinrich Riehl ήταν ο πρώτος που ασχολήθηκε με την κοινωνική και πολιτιστική ιστορία του γερμανικού λαού, επιχειρώντας να δημιουργήσει μια λαογραφία ως επιστήμη το 1858.

Ο ορισμός της λαογραφίας συγκροτείται στα μέσα του β' μισού του 19^{ου} αιώνα, παράλληλα με την απάντηση της έννοιας του έθνους. Τα εθνικά κινήματα που αναπτύχθηκαν αυτό τον αιώνα είχαν ως βασικό σκοπό το κάθε έθνος να αποτελέσει ένα αυτόνομο κράτος, γιατί υπάρχει διάλυση των πολυεθνικών αυτοκρατοριών και δημιουργία εθνικών κρατών. Βασική προϋπόθεση για να επιτευχθεί αυτό είναι η ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης. Οι λαογραφικές σπουδές στόχευαν στο να διαχωρίσουν τα εθνικά στοιχεία στον πολιτισμό κάθε λαού από τα δανεικά, δηλαδή αυτά που είχαν προέλθει από άλλους πολιτισμούς, ώστε να διαμορφωθεί η εθνική παράδοση και συνείδηση.

Στην αρχή, πριν ακόμα διευκρινιστεί η ολοκληρωτική επιστημονική συγκρότηση του όρου λαογραφία και πού αυτή βασίζεται, οι λαογράφοι συνέδεαν την έννοια του λαού με τους αγροτικούς πληθυσμούς, οι οποίοι χαρακτηρίζονταν σε μεγαλύτερο βαθμό από παραδοσιακά στοιχεία. Αντιθέτως, τα κριτήρια καθορισμού του λαού της λαογραφίας δεν είναι κοινωνικά ή ταξικά αλλά πολιτισμικά. Η λαογραφία παρακολουθεί όλες τις εκφάνσεις της ζωής του ανθρώπου σε όλες τις εποχές και όλες τις ιδιαιτερότητες, όταν αυτές οι ιδιαιτερότητες ή συμπεριφορές ανήκουν σε μια σειρά από εθιμικούς κανόνες. Παραδοσιακό θεωρούμε ό,τι έχει να κάνει με παρεμβάσεις του ανθρώπου στο χώρο και στο χρόνο, όταν αυτό χαρακτηρίζεται από διατήρηση ή επανάληψη παλιότερων πολιτισμικών μορφών της ίδιας ομάδας, με κοινή αποδοχή και εφαρμογή που απηχεί σε κοινές ή ομαδικές πολιτισμικές επιλογές, υπογραμμίζοντας έτσι την πολιτισμική φυσιογνωμία της κοινότητας.(Τμήμα Ιστορίας Εθνολογίας, Εισαγωγή στην Λαογραφία, 2013-2014: 3)

Στην Ελλάδα αντίστοιχα εθνική αποστολή της λαογραφίας ήταν να αποδείξει με επιχειρήματα από το βίο και τη γλώσσα του λαού, την αδιάσπαστη συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού από την αρχαιότητα ως σήμερα. Το 19^ο αιώνα οι Έλληνες λόγιοι βρέθηκαν στην ανάγκη να αντικρούσουν τις κατηγορίες του αυστριακού

ιστορικού Ph. Fallmerayer, ο οποίος υποστήριξε ότι στις φλέβες των νεοελλήνων δεν κυλάει σταγόνα αίμα αρχαιοελληνικό. Στη δεκαετία του 1830 η κατηγορία αυτή έθιξε βαθύτατα τους Έλληνες, αλλά και την ελληνική λαογραφία, μιας και η ρομαντική έννοια του έθνους στηρίζεται στην βαθιά πίστη ότι εκείνο που μας συνδέει με τους προγόνους και τους συμπατριώτες μας είναι το κοινό αίμα. Καθώς όμως κάτι τέτοιο δεν μπορούσε να αποδειχτεί επιστημονικά στο επίπεδο της φυσικής ανθρωπολογίας, η μάχη δόθηκε στο επίπεδο του πολιτισμού. Ο σύγχρονος βίος του ελληνικού λαού και οι εκφάνσεις του, κυρίως των χωρικών που είχαν διατηρήσει καλύτερα τα παλιότερα κατάλοιπα, παρά ο αστικός πληθυσμός που είχε αλλοιωθεί λόγω της επίδρασης της Ευρώπης, ήταν αξίες μελέτης που θα εντόπιζαν τα απομεινάρια του ένδοξου παρελθόντος. (Καμηλάκη Πολυμέρου Αικατερίνη & Καραμανές Ευάγγελος, 2008: 12-14)

Ο όρος λαογραφία εμφανίζεται το 1884 από τον Νικόλαο Πολίτη, που θεωρείται ο πατέρας της λαογραφίας, ώστε να εκφράσει αυτό που παλαιότερα ονομαζόταν νεοελληνική εθιμολογία και μυθολογία. (Δ. Τζάκης, 2002: 23) Η λέξη λαογραφία είναι αρχαία ελληνική. Ο Νικόλαος Πολίτης της έδωσε τον ακόλουθο ορισμό: «Η λαογραφία εξετάζει τας κατά παράδοσιν διά λόγων, πράξεων ή ενεργειών εκδηλώσεις του ψυχικού και κοινωνικού βίου του λαού, τας εκδηλώσεις δηλαδή εκείνας, των η πρώτη αρχή είναι άγνωστος, μη προελθούσα εκ της επιδράσεως υπερόχου τινός ανδρός, αίτινες είναι συνέχεια ή διαδοχή προηγηθείσης κοινωνικής καταστάσεως ή είναι μεταβολή ή παραφθορά άλογος ελλόγων εκδηλώσεων του βίου, αλλ' αφομοιούμενας ή συναπτομένας στενώς προς τας κατά παράδοσιν». (Μ.Γ. Βαρβούνης & Σπανίδη, 2006) Οι κοινωνικές μεταβολές που συνέβησαν μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στην Ευρώπη επηρέασαν –όπως ήταν φυσικό- και την Ελλάδα. Το φαινόμενο της αστικοποιήσεως του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού περιόρισε σε μεγάλο βαθμό το προπολεμικό πεδίο δράσεως της λαογραφίας, τον αγροτικό λαό που εθεωρείτο ο θεματοφύλακας των παραδόσεων που χαρακτήριζαν την εθνική ψυχή. (Ευαγγελία Ντάτση, 2008: 41) Η θεωρία των αναλλοίωτων πολιτισμικών επιβιώσεων άρχισε να εγκαταλείπεται. Τα πολιτισμικά στοιχεία θεωρούνται πλέον ότι διαμορφώνονται και μεταλλάσσονται σε συνάρτηση με τις κοινωνικές εξελίξεις. Ο λαός δεν είναι μια υπερϊστορική κατηγορία όπως το έθνος, αλλά μάλλον «αναλυτική κοινωνικο-πολιτισμική κατηγορία». (Δ. Τζακής, 2002: 24-25)

Στον Ελλαδικό χώρο, ο Στίλπων Κυριακίδης μετά τον πόλεμο θα αναφερθεί στον λαό –αντικείμενο της μελέτης της λαογραφίας- όχι ως όχλου, αλλά ως «ολόκληρον το ανθρώπινον πλήθος μορφωμένον και αμόρφωτον, το οποίον συνδέει η συναίσθησις

της κοινής καταγωγής, ομότροπα ήθη, κοινή παράδοσις και κοινός τρόπος του σκέπτεσθαι». (Στίλπων Κυριακίδης: 17)

Ο Γεώργιος Μέγας, πάλι, με την σειρά του προσανατολίζεται και αυτός μετά τον πόλεμο στην «αυτεπίγνωσιν του εθνικού είναι» και στην μελέτη του παρόντος ανθρώπου και ζώσες πολιτιστικές του δυνάμεις, παρά στην αναζήτηση κάποιων πολιτισμικών απολιθωμάτων που θεωρούνται ότι παρέμειναν στον αγροτικό χώρο από παλαιότερες εποχές.

Η συλλογή της λαογραφικής ύλης χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες:

- I. Γενική περιγραφή του περιβάλλοντα χώρου
- II. Υλικός βίος
 1. Κατοικία
 2. Ένδυμα, υπόδεση, κόμμωση και καλλωπισμός
 3. Τροφές
- III. Επαγγελματικός βίος
 1. Γεωργία, σπορά, θερισμός, άλεση και αμπελουργία. (Γ.Κ. Σπυριδάκης, 1960-196: 73-147)

Ως λαογραφικό μουσείο θα μπορούσαμε να ορίσουμε ένα τόπο αναπαράστασης της πολιτισμικής παραγωγής. Η ιδιαιτερότητα ενός λαογραφικού ή και εθνογραφικού μουσείου είναι ότι μπορεί να προβάλλει καταρχήν την ταυτότητα μιας κοινωνίας, σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο, απλά και μόνο περιγράφοντας την διαφορετικότητα. Ο πολιτισμός, σε ένα πλατύ σύνολο ανθρώπων, είναι συνήθως ένα άθροισμα πολλών διαφορετικοτήτων, ένα παζλ που συνθέτει τη γενική εικόνα και υποδεικνύει τις κοινές ρίζες. Το λαογραφικό μουσείο ως ανοικτή πολιτισμική διαδικασία μέσα από τις συλλογές του, βοηθά τον επισκέπτη στη κατανόηση και τη βίωση του τοπικού πολιτισμού. (Σπαθάρη & Μπεγλίτη, 1994: 4)

Τα μουσεία της ελληνικής λαογραφίας, πανεπιστημιακά, κοινοτικά, ή όσα ανήκουν στα διάφορα ιδρύματα, αρχικά συνέδεσαν τη συλλογή των αντικειμένων τους με τη μελέτη του νεοελληνικού υλικού βίου με την αντίληψη της λαογραφίας, ως εθνικής επιστήμης. Στα πρώτα λαογραφικά μουσεία οι λαογράφοι, όπως ονομάστηκαν οι συλλογείς της παράδοσης, αποτύπωσαν όλη την προσπάθεια της κατάταξης των μνημείων του πολιτισμού του λαού της αγροτικής κοινωνίας και εμπέδωσαν μια μουσειακή πρακτική που θεωρήθηκε εκπαιδευτική. Όλα αυτά πραγματοποιήθηκαν

στο κλίμα του εθνικού χρέους προς την παράδοση, η οποία επέτρεπε τη μελέτη του λαϊκού πολιτισμού μέσω των συλλογών που εμπλουτίζονταν διαρκώς με αντικείμενα κάθε τύπου και έγγραφα. Από την αποκτημένη γνώση της κατάταξης, την εμπειρία ετών και την ωριμότητα των λαογράφων, αλλά και με το εύρος των θεματικών που προέκυψαν, κάτω από το βάρος μιας μεγάλης παράδοσης, ένας ιδιαίτερος κόσμος, αξιολογημένος επιστημονικά με τα κριτήρια της εποχής και άξιος αισθητικά, ήρθε μπροστά μας, αποτυπώνοντας την κυρίαρχη αντίληψη για την παράδοση και αποδίδοντας το περιεχόμενο του πολιτισμού συγκεντρωμένο στο μουσείο. Ό,τι λοιπόν καθορίζει τη σύσταση του μουσείου, είναι το περιεχόμενο και τα αντικείμενα, η πολιτική της συγκέντρωσής τους, όταν έχουν αποσυρθεί από τη χρήση, η πρώτη ύλη τους και ο χώρος που θα τα φιλοξενήσει. Σημαντικό ρόλο επίσης παίζει ο συλλέκτης και οι προσανατολισμοί του. (Βασιλική Ρόκου, 1998-1999: 281)

Περιπλανώμενος κάποιος σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, θα συναντήσει σίγουρα κάποιο λαογραφικό μουσείο που θα εξιστορεί την ιστορία του τόπου και θα την διαφυλάσσει μέσα στο πέρασμα του χρόνου. Στη συνέχεια θα αναφερθούμε σε τρία λαογραφικά μουσεία που διαφέρουν σε κάποια στοιχεία, αλλά έχουν έναν κοινό στόχο, τη διαφύλαξη της λαογραφίας του πολιτισμού μας.

ΕΙΚΟΝΑ 2: Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος

Παπαντωνίου»

Το πρώτο είναι το **Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου»**, με έδρα το Ναύπλιο. Έτος ιδρύσεώς του είναι το 1974 από την Ιωάννα Παπαντωνίου στη μνήμη του πατέρα της Βασιλείου Παπαντωνίου και έχει ως στόχο την καταγραφή, μελέτη, διάσωση και διάδοση του νεότερου ελληνικού πολιτισμού. Το Ίδρυμα αυτό έχει βραβευτεί δύο φορές. Το 1981 βραβεύθηκε με το European Museum of the Year main Award (ΕΜΥΑ) για την έκθεσή του «Παραγωγή, επεξεργασία και εφαρμογή φυσικών υφαντικών υλών», η οποία αποτέλεσε την αφετηρία για μουσειολογικό προβληματισμό όλων των μικρών και μεγάλων

μουσείων στην Ελλάδα, αλλά και για την προσφορά του στη μελέτη του νεότερου ελληνικού πολιτισμού, το μέγεθος και την ποιότητα των συλλογών του, την εκπαιδευτική και καινοτόμο από αισθητικής πλευράς έκθεση και την πρωτοτυπία των εκπαιδευτικών του προγραμμάτων. Και πρέπει να τονιστεί πως είναι το μοναδικό ελληνικό μουσείο στο οποίο έχει απονεμηθεί αυτό το βραβείο μέχρι σήμερα. Η δεύτερη φορά ήταν το 2013 που βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά του στον ελληνικό πολιτισμό.(Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου)

Στο Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα θα πρέπει να αναφερθούμε κυρίως στον τρόπο που τεκμηριώνει τα αντικείμενα των μουσειακών του συλλογών. Αυτό συνεπάγεται μια πολύπλοκη, επίμονη και απαραίτητη διαδικασία, που θα πρέπει να πραγματοποιούν τα εθνογραφικά μουσεία. Ένα μείζον πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί ήταν ότι πολλές συλλογές που δωρίστηκαν ή μετατράπηκαν σε λαογραφικά – εθνογραφικά μουσεία, είχαν δημιουργηθεί από ιδιώτες συλλέκτες, οι οποίοι λόγω αντικειμενικών συνθηκών δεν αντιμετώπιζαν τα αντικείμενα ως φορείς πληροφοριών μιας άλλης κοινωνίας και δεν τα ερεύνησαν συστηματικά παρά μόνο τα έβλεπαν ως αντικείμενα αισθητικής και καλλιτεχνικής αξίας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το έργο της ολοκληρωμένης τεκμηρίωσης να γίνεται πιο δύσκολο, αφού τα αντικείμενα αυτά είχαν απομακρυνθεί κατά πολύ από την κοινωνία την οποία είχαν παραχθεί και για την οποία μπορούσαν να λειτουργήσουν ως φορείς πληροφοριών. Έτσι ως τεκμηρίωση δεν θα ήταν δυνατό να υπάρχουν αυθεντικές πηγές πληροφοριών, όπως οι ανθρώπινες μαρτυρίες. Για αυτό τον λόγο η τεκμηρίωση βασίστηκε κυρίως στη βιβλιογραφία αλλά και στην ταξινόμηση του υλικού σε κατηγορίες ανάλογα με τα κοινά χαρακτηριστικά που διέθετε, όπως το υλικό κατασκευής του. Με τον όρο ταξινόμηση εννοούμε «την τακτοποίηση και τον διαχωρισμό του μουσειακού υλικού (και τις πληροφορίες που μεταφέρουν τα αντικείμενα), με βάση ορισμένα συγκεκριμένα κριτήρια, σε κατηγορίες, διαβαθμίσεις, υποκατηγορίες κλπ. Και αυτό προς τον σκοπό της εξυπηρέτησης της χρήσης, της μελέτης, του ελέγχου, της αποθήκευσης/συντήρησης και του εμπλουτισμού του υλικού με νέα αντικείμενα».(Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου) Η ταξινόμηση του υλικού μπορεί να αποδειχτεί από μια σχετικά απλή διαδικασία έως μια πιο περίπλοκη. Αυτό σχετίζεται με το είδος της συλλογής, π.χ. μια εξειδικευμένη συλλογή θα πραγματεύεται μια κατηγορία αντικειμένων που ενδεχομένως να αντικατοπτρίζει ολόκληρο ή μέρος του ελληνικού χώρου. Αυτές οι συλλογές ονομάζονται «μονογραφικές» λαογραφικές συλλογές και είναι πιο βατή η ταξινόμηση και η διαχείρισή τους. Από την άλλη μεριά, μια λαογραφική συλλογή γενικού περιεχομένου που αποτελείται από αντικείμενα διάφορων κατηγοριών, όπως η συλλογή του Πελοποννησιακού Λαογραφικού Ιδρύματος πρέπει να ομαδοποιήσει

τα αντικείμενα με βάση ειδικά κριτήρια. Το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα για να καλύψει τις ανάγκες τεκμηρίωσης και ταξινόμησης του υλικού του, χρησιμοποίησε αρχικά ως βασικό τύπο καταλόγου απογραφής αυτόν που χρησιμοποιεί και το μουσείο Artset Traditions Populaires και πρότυπα του ICOM, φυσικά δομημένα στις ανάγκες αυτού του περιφερειακού μουσείου. Το ταξινομητικό διάγραμμα που χρησιμοποιεί έως σήμερα είναι το εξής:

1. Α Αργυρά (επάργυρα, κράματα, όπλα, μέταλλα, παράσημα)
2. Χ Χάλκινα (μπρούτζινα, κράματα χαλκού, ορειχάλκινα)
3. Σ Σιδερένια (και μολυβένια, κατώτερα μέταλλα κ.λπ)
4. Κο Κοκάλινα (και ελεφαντόδοντο, κέρατα)
5. Υ Υφαντική (και βιομηχανικά υφάσματα)
6. Ε Ενδυμασία (και παπούτσια, τσάντες, καπέλα, περουνίδια και λοιπά εξαρτήματα)
7. Κ Κεντητική
8. Π Πήλινα (και γυάλινα)
9. Ξ Ξύλινα (και ξυλόγλυπτα, κολοκύθες, καλάμια, εργαλεία)
10. Δφ Διάφορα (κεριά, ψωμιά, πλαστικά και αντικείμενα από περισσότερα του ενός υλικά, διακοσμητικά, αναμνηστικά, χάρτινα)
11. Λ Λίθινα (και λιθανάγλυφα, ορυκτά, πετρώματα)
12. Κα Καλάθια (ψάθινα)
13. Πλ Πλεκτά
14. Ζ Ζωγραφική (και εικόνες)
15. Ο Μουσικά Όργανα
16. Εικ Εικονοθήκη (χαρακτικά, χαλκογραφίες, ξυλογραφίες, λιθογραφίες, παλιές φωτογραφίες)
17. Θ Θέατρο (φιγούρες Καραγκιόζη, κουκλοθέατρο, σκηνικά)
18. ΠΠ Παιδικό Παιχνίδι (και σχολικά αντικείμενα που έχουν σχέση με το παιδί, εκτός ενδυμασίας)
19. Δ Δέρμα (εκτός από παπούτσια και τσάντες)
20. Στ Σταμπωτά
21. Κοσμ Κοσμήμα

22. ΕΘ Έθιμα- λατρεία (Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου)

Όπως διαπιστώσαμε το σύστημα καταγραφής των συλλογών βασίστηκε στη κατάταξη των αντικειμένων με βάση την ύλη και την λειτουργία αλλά και στον συνδυασμό σε κάποιες περιπτώσεις. Κάθε κατηγορία έχει τρεις υποκατηγορίες, το είδος, το χαρακτηρισμό και τη γεωγραφική κατανομή ώστε να είναι πιο εύκολη η αναζήτηση και η έρευνα.

Αυτό είναι λοιπόν το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου και ο τρόπος που τεκμηριώνει την εκτενή λαογραφική του συλλογή. Επίσης διαθέτει Κέντρο Έρευνας, Διοικητικές υπηρεσίες, Βιβλιοθήκη και στον Παλιό σιδηροδρομικό σταθμό που του παραχώρηθηκε από το Δήμο Ναυπλιέων στεγάζει το Παιδικό Μουσείο «Σταθμός» όπου πραγματοποιούνται πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα.

ΕΙΚΟΝΑ 3: Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων

Το δεύτερο είναι **Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων**. Η πρώιμη υπόσταση του ήταν αποτέλεσμα 25χρονων αγώνων, στη διάρκεια των οποίων πέρασε από διάφορες φάσεις αλλά και πέτυχε τιμητικές διακρίσεις. Τα πρώτα του εγκαίνια έγιναν το 1979, στον πρώτο όροφο ενός παλαιού κτιρίου των Σερρών. Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1983, η έκθεση επεκτάθηκε και στον β' όροφο και τα εγκαίνια αυτή τη φορά συνδυάστηκαν με την οργάνωση του α' επιστημονικού συμποσίου με θέμα «Σαρακατσάνοι, ένας ελληνικός νομαδικός κτηνοτροφικός πληθυσμός». Ήταν όμως επιτακτική ανάγκη να δημιουργηθεί ένα ιδιόκτητο μουσείο που θα κάλυπτε τις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις των συλλογών του. Αυτό έγινε πραγματοποιήσιμο το 1991, οπότε και άρχισε η ανέγερση του σημερινού κτιρίου σε οικόπεδο που παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο. Λίγα χρόνια αργότερα το όνειρο πολλών που πάσχισαν για αυτό το μουσείο γίνεται πραγματικότητα και το 1997 εγκαινιάστηκε το Λαογραφικό Μουσείο των Σαρακατσάνων. Έχει τιμηθεί δύο φορές με βραβείο. Το 1984 απονεμήθηκε στο μουσείο το χρυσό μετάλλιο του Ροταριανού Ομίλου Θεσσαλονίκης και το 1987 το «Ευρωπαϊκό Βραβείο του Μουσείου της χρονιάς (Prix du Musée de l'Année)

που το συμπεριέλαβε και το βράβευσε με ειδική διάκριση μεταξύ δεκαοκτώ ευρωπαϊκών Μουσείων, που ανακοινώθηκαν ως τα καλύτερα της Ευρώπης, ανάμεσα σε 146 που είχαν διαγωνισθεί.(Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων)

Οι συλλογές του στεγάζονται στο ισόγειο και σε όροφο με μορφή υπερώου. Στόχος της μουσειολογικής έκθεσης είναι, έστω και σημειολογικά, να αναδειχτεί η ζωή και η τέχνη των Σαρακατσάνων κατά την τελευταία φάση της νομαδικής ζωής τους, δηλαδή κατά την εποχή του μεσοπολέμου και ως το τέλος της δεκαετίας του '40, οπότε και ξεσπάει ο πόλεμος, η κατοχή και αργότερα ο εμφύλιος σπαραγμός που συνέβαλε στην εξαφάνιση των τσελιγκάτων. Η παρουσίαση των συλλογών του γίνεται με μια πολύ ρεαλιστική απεικόνιση, αφού τα αντικείμενα έχουν τοποθετηθεί, όσο αυτό ήταν εφικτό, με τη μορφή που είχαν και στο φυσικό τους περιβάλλον. Υπάρχουν χορτόπλεκτα καλύβια, με τις διάφορες μορφές και τις ποικίλες χρήσεις τους, που δίνουν μια συμπυκνωμένη εικόνα της ζωής στο τσελιγκάτο. Η λαμπροφορεμένη Σαρακατσάνα με το καταστόλιστο άλογο της, που στέκει πλάι στην «τσιατούρα», παραπέμπει στην ετήσια ανοιξιάτικη πορεία των Σαρακατσάνων, από τα χειμαδιά στα ορεινά. Πλάι, το σχολειό με τον δανεισμένο από κάποιο γειτονικό χωριό εξοπλισμό (πού το φθινόπωρο επιστρεφόταν στους ιδιοκτήτες του) επισημαίνει την ανάγκη των Σαρακατσάνων για μια έστω στοιχειώδη μόρφωση, αφού για να γίνει κάποιος τσέλιγκας, δηλαδή αρχηγός του τσελιγκάτου, έπρεπε να ξέρει γράμματα και αριθμητική. Σε τέτοια σχολεία πήραν τις πρώτες γνώσεις Σαρακατσάνοι πού, αργότερα, μετά τη διάλυση των τσελιγκάτων, έγιναν έμποροι, επιχειρηματίες, επιστήμονες και πολιτικοί.

Στο κέντρο της αίθουσας υψώνεται η «μεγάλη καλύβα», ο χώρος της διαμονής, όλη ντυμένη με πολύχρωμα ολοπλούμιστα υφαντά, όπως γινόταν στους γάμους, τα «κουρμπάνια» και γενικά στις γιορτές. Σε μια γωνιά η καλύβα του βοσκού που στήνονταν στο χώρο της βοσκής και ο «μπαντζός», δηλαδή το τυροκομείο, μαζί με φωτογραφίες, σχέδια και κείμενα, που συμπληρώνουν τη συνοπτική εικόνα μιας ζωής που χάθηκε ανεπιστρεπτή.(Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων)

Στον όροφο συναντάμε την τέχνη που ήταν αποκλειστικά γυναικεία υπόθεση και περιλάμβανε την κεντητική, την υφαντική και την φορεσιά. Επίσης στις προθήκες θα δει κανείς κοσμήματα, γυναικείες και ανδρικές φορεσιές, με πιο εντυπωσιακή τη φορεσιά του Σαρακατσάνου κλέφτη ή αρματολού του 1821. Στο υπόγειο έχουν διαμορφωθεί χώροι αποθήκευσης του μουσειακού υλικού, βιβλιοθήκη και μικρή αίθουσα εκδηλώσεων και διδασκαλίας σαρακατσάνικων χορών και μουσικής.

ΕΙΚΟΝΑ 4: Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης

Το τρίτο λαογραφικό μουσείο που θα αναφερθούμε είναι το **Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης** είναι δημόσιο Μουσείο και αποτελεί Ειδική Περιφερειακή Μονάδα του Υπουργείου Πολιτισμού, ως τώρα έχει χαράξει μια μακρά πορεία. Πρωτοιδρύθηκε το 1918, με την επωνυμία «Μουσείον Ελληνικών Χειροτεχνημάτων» και στεγαζόταν στο παραχωρημένο Τζαμί του Κάτω Συντριβανιού ή Τζαμί Τζισδαράκη. Το 1923 μετονομάζεται σε «Εθνικόν Μουσείον Κοσμητικών Τεχνών» και το 1931 το Μουσείο, έχοντας ως πρότυπο ευρωπαϊκά μουσεία ίδιου περιεχομένου, μετονομάστηκε σε «Μουσείον Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης» όπως και παραμένει έως σήμερα. Από την διοίκησή του πέρασαν μέσα σε αυτά τα χρόνια πολλοί άνθρωποι που το αγάπησαν και πάλεψαν για την καθιέρωσή του. Ενδεικτικά αναφέρουμε τον ποιητή Γεώργιο Δροσίνη που επιτελούσε τότε το έργο του προϊστάμενου του τμήματος Γραμμάτων και Τεχνών του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως και ήταν ένα από τα ιδρυτικά στελέχη του Μουσείου. Το μουσείο τώρα βρίσκεται σε κατάσταση μεταστέγασης.

Διαθέτει πλούσιες συλλογές του περιλαμβάνουν 25.000 περίπου αντικείμενα προερχόμενα από τον ελληνικό χώρο, καθώς και από περιοχές όπου έδρασε ο ελληνισμός. Οι συλλογές του καλύπτουν χρονολογικά την περίοδο από τα μέσα του 17ου μέχρι και τον 20ό αιώνα. Οι μόνιμες και περιοδικές εκθέσεις του αποσκοπούν στην ανάδειξη των στοιχείων που διαμόρφωσαν την πολιτιστική ταυτότητα του νεότερου ελληνισμού. Βασικοί στόχοι του Μουσείου είναι η συλλογή, καταγραφή, τεκμηρίωση, συντήρηση, μελέτη και προβολή των τεκμηρίων του νεότερου πολιτισμού της Ελλάδας. (Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης)

Βασικές αρμοδιότητες του Μουσείου Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης είναι:

α) Η φύλαξη, συντήρηση, καταγραφή, τεκμηρίωση, έρευνα, μελέτη, δημοσίευση και κυρίως η έκθεση και προβολή στο κοινό των φυλασσόμενων σε αυτό πολιτιστικών αγαθών.

β) Ο εμπλουτισμός των συλλογών του με την αποδοχή δωρεών εκ μέρους φυσικών προσώπων, φορέων ή ιδρυμάτων, με προϊόντα κατασχέσεων, με αγορές από την Ελλάδα και το εξωτερικό και με πολιτιστικά αγαθά από όλη την επικράτεια.

γ) Η προβολή του Μουσείου στις δημόσιες και διεθνείς του σχέσεις, η διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και πάσης φύσεως εκδόσεων, η διαχείριση των αρχείων και της βιβλιοθήκης, η αναζήτηση χορηγιών.(Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης)

Αυτό που θα πρέπει να τονιστεί είναι πως διαθέτει ειδικό τμήμα που ασχολείται αποκλειστικά και μόνο με την τεκμηρίωση των μουσειακών αντικειμένων, ανάγοντας την ορθή τεκμηρίωση σε θέμα πρωταρχικό και αναγκαίο σε ένα φορέα που διαφυλάσσει και παρουσιάζει αντικείμενα ενός περασμένου αιώνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

2.1 Συστήματα τεκμηρίωσης μουσειακών συλλογών

Η εφαρμογή διεθνών προτύπων για τη διαχείριση και τεκμηρίωση των μουσειακών αντικειμένων συμβάλλει καθοριστικά στη βελτιστοποίηση της μουσειακής πρακτικής. Οι μορφές προδιαγραφών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι ποικίλες και διαφέρουν ανάλογα με τα στοιχεία που περιλαμβάνουν, από ακριβείς τεχνικές προδιαγραφές μέχρι γενικές οδηγίες. Κατά κύριο λόγο, τα μουσεία χρησιμοποιούν προδιαγραφές δομής δεδομένων (datastructurestandards) για να ορίσουν το είδος της πληροφορίας που χρειάζεται να καταγράψουν στις βάσεις δεδομένων τους ή στις καρτέλες καταγραφής.(Α. Μπούνια, 2012: 81) Οι πληροφορίες θα πρέπει να καταγράφονται γραπτώς και ηλεκτρονικά σε μια συγκεκριμένη φόρμα που καλύπτει τις ανάγκες του εκάστοτε μουσείου, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά που έχει. Η τεκμηρίωση αυτή θα πρέπει να είναι προσβάσιμη στο προσωπικό του μουσείου, στο κοινό, στους ερευνητές καθώς και σε άλλους οργανισμούς που μπορεί να μοιραστούν τις πληροφορίες. Σε ένα μικρό μουσείο η διαδικασία της καταγραφής μπορεί να γίνει από ένα αρμόδιο άτομο. Σε μια μεγαλύτερη συλλογή μουσείου απαιτείται μια ομάδα ατόμων για αυτή τη διαδικασία, όπως έφοροι, συντηρητές και ειδικοί στα πληροφοριακά συστήματα.

Τα μουσεία που έχουν ένα πλήρες πρόγραμμα καταγραφής συμβουλευονται προδιαγραφές καταλογογράφησης (content standards) και προδιαγραφές αξίας (value standards). Οι προδιαγραφές αυτές ορίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα εντάσσονται τα δεδομένα στα ανάλογα πεδία, ενώ οι προδιαγραφές αξίας τους όρους που θα χρησιμοποιηθούν για να διαφυλάξουν τη σωστή εισαγωγή πληροφοριών, η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα την ακριβή και πλήρη ανάκληση της πληροφορίας. Άλλη μια κατηγορία προδιαγραφών είναι αυτή που σχετίζεται με τις ανταλλαγές (interchange standards) δηλαδή καθορισμένους τρόπους εισαγωγής και μεταφοράς της πληροφορίας που βοηθά τα πληροφοριακά συστήματα να επικοινωνούν μεταξύ τους. Και η τελευταία κατηγορία αφορά τις διαδικασίες (procedural standards), δηλαδή τα βήματα που πληρεί ένα μουσείο, ώστε να εξασφαλίσει επιτυχώς την ολοκλήρωση της καταγραφής του. Τα μουσειακά πρότυπα θεσμοθετούνται από διεθνείς οργανισμούς όπως ο Διεθνής Οργανισμός Ταυτοποίησης (ISO),(Ο Διεθνής Οργανισμός ISO (International Organization for Standardization), αποτελείται από

φορείς διεθνών προτύπων, οι οποίοι σκοπό έχουν να συντονίσουν και να συστηματοποιήσουν τη διεθνή ανταλλαγή πληροφοριών, να τυποποιήσουν τα εθνικά και διεθνή τεχνικά στοιχεία και σχετιζόμενα έγγραφα και να διαμορφώσουν πρότυπα για τον ευρετηριασμό και τη δημιουργία θησαυρών. Οι ενέργειες αυτές πραγματοποιούνται μέσω της Τεχνικής Επιτροπής του ISO). και διαχωρίζονται ανάλογα με το βαθμό αυστηρότητας και αποτελεσματικότητας στην εφαρμογή τους σε τεχνικά πρότυπα, συμβάσεις και οδηγίες. Ο σχεδιασμός, λοιπόν, του συστήματος προϋποθέτει τη συμβατότητά του με τις προδιαγραφές, οδηγίες και υποδείξεις των προτύπων. Τα πρότυπα που υπάρχουν ονομαστικά είναι τα εξής:

1. ICOM/CIDOC Conceptual Reference model, σχεδίου προτύπου ISO/CD 21127: Το CIDOC/CRM διαμορφώθηκε από το CIDOC Documentation Standards Working Group και το CIDOC Special Interest Group in CRM και από το Σεπτέμβριο του 2000 αποτελεί σχέδιο προτύπου ISO (ISO/CD21127).
2. International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories. Διαμορφώθηκε από το International Committee for Documentation (CIDOC) του International Council of Museums (ICOM).
3. SPECTRUM : The UK Museum Documentation Standard: Διαμορφώθηκε το 1994 από το Museum Documentation Association (MDA).
4. International Core Data Standard for Archaeological and Architectural Heritage: Διαμορφώθηκε από το International Committee for Documentation (CIDOC) του International Council of Museums (ICOM).
5. Canadian Heritage Information Network (CHIN): Το Canadian Heritage Information Network (CHIN).

Τα μουσειακά πρότυπα που παρατίθενται προσαρμόζονται και ταιριάζουν σε διαφορετικά είδη μουσείων και συλλογών, όπως αυτά απαιτούνται από τις εκάστοτε ανάγκες τους. Το πρότυπο του CIDOC και του SPECTRUM είναι ευρέως γνωστά και διαχειρίσιμα από πολλούς οργανισμούς του χώρου των μουσείων και πολιτιστικών φορέων, γι' αυτό το λόγο θα γίνει μια περαιτέρω ανάλυση τους.

2.2 International Guidelines for Museum Object Information: The CIDOC Information Categories

Το CIDOC διαμορφώθηκε από το International Committee for Documentation (CIDOC) του International Council of Museums (ICOM). Δημοσιεύθηκε το 1995 και απαρτίζεται από είκοσι δύο ομάδες πληροφορίας, κάθε μία εκ των οποίων δύναται να περικλείει μία ή και περισσότερες κατηγορίες πληροφορίας. Οι CIDOC Information Categories αποτελούν διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα ορισμού των στοιχείων καταγραφής και περιγραφής των κινητών αντικειμένων που ανήκουν σε μουσεία και συλλογές και αφορούν τους τομείς της αρχαιολογίας, της τέχνης, της πολιτισμικής ιστορίας, της τεχνολογίας, της επιστήμης και της φυσικής επιστήμης. Δημιουργούν ένα κατάλογο πληροφοριών σχετικά με τη διαχείριση των μουσειακών συλλογών και συνάμα έναν κατάλογο με όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες για την ιστορική σημαντικότητα των αντικειμένων. Οι Guidelines αποσκοπούν αρχικά στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των μουσείων και βοηθούν σημαντικά στην τεκμηρίωση α) της κατοχής και απόκτησης των αντικειμένων, ακόμη και σε περιπτώσεις κλοπής ή αρχαιοκαπηλίας που είναι ένα συχνό φαινόμενο και β) της ιστορικής γραμμής που χαράζουν τα αντικείμενα, συγκεκριμένα στην κατασκευή, συλλογή, κατοχή και χρήσης τους. Γι' αυτό το λόγο, οι Guidelines απαρτίζονται από Information Groups και Information Categories. Κάθε Information Group δομεί μία έκφανση της ζωής του αντικειμένου, π.χ. απόκτηση, κατασκευή κ.τ.λ. Κάθε Information Group αποτελείται από ένα ή περισσότερα Information Categories, που αναλύουν τα πεδία της έκφανσης αυτής, π.χ. μέθοδος απόκτησης, χρόνος απόκτησης, τρόπος απόκτησης. Οι Guidelines συμπληρώνουν τα ακόλουθα στοιχεία: α) ορισμό των Information Groups και Categories, που χρησιμεύει στην καταγραφή των λεπτομερειών των αντικειμένων, β) επισήμανση των κανόνων και των συμβάσεων που σχετίζονται με τον τρόπο εισαγωγής των πληροφοριών σ' αυτές τις κατηγορίες, γ) σχόλια που αφορούν την ορολογία που χρησιμοποιείται σ' αυτές τις κατηγορίες και η οποία σε αρκετές περιπτώσεις προέρχεται από ελεγχόμενο λεξιλόγιο το οποίο έχει δημιουργηθεί για την ομοιομορφία και πιο εύκολη σύγκριση της τεκμηρίωσης.

Το 1995 δημοσιεύθηκαν είκοσι δύο (22) Ομάδες Πληροφορίας, κάθε μία από τις οποίες εμπεριέχει μία ή περισσότερες κατηγορίες πληροφορίας που σχετίζονται με τη περιγραφή των αντικειμένων και τη μουσειακή διαχείριση. Αναλυτικά οι ομάδες που χρησιμοποιούνται σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή και προσαρμόζονται ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε συλλογής είναι οι εξής:

1. Εισαγωγή αντικειμένου (σημερινός ιδιοκτήτης, άτομο που έφερε το αντικείμενο στο μουσείο, ημερομηνία εισαγωγής, αριθμός εισαγωγής, λόγος εισαγωγής)
2. Ίδρυμα (όνομα, διεύθυνση, χώρα)
3. Όνομα αντικειμένου (όνομα, τύπος ονόματος, προέλευση ονόματος)
4. Απόκτηση (μέθοδος, ημερομηνία, πηγή)
5. Αριθμός αντικειμένου (αριθμός, τύπος, ημερομηνία)
6. Κατάσταση (κατάσταση, συνοπτική παρουσίαση, ημερομηνία)
7. Περιγραφή (φυσική περιγραφή, κατάσταση δείγματος)
8. Φωτογράφιση (τύπος, κωδικός)
9. Θέση (τρέχουσα, ημερομηνία, τύπος θέσης, οριστική θέση)
10. Επιγραφές και Σημάδια (κείμενο, είδος, περιγραφή, τεχνική, θέση, γλώσσα, μετάφραση)
11. Υλικό και Τεχνικές (υλικό, τεχνική, περιγραφή μερών και τμημάτων)
12. Διαστάσεις (μονάδα μέτρησης, μέτρηση τμημάτων)
13. Συσχετισμός του αντικειμένου (τόπος, ημερομηνία, ομάδα ή άτομο, τύπος, αρχική λειτουργία)
14. Συλλογή (τόπος, ημερομηνία, συλλέκτης, μέθοδος)
15. Κατασκευή (τόπος, ημερομηνία, ομάδα ή άτομο, λόγος)
16. Τίτλος (τίτλος, μορφή τίτλου, μετάφραση)
17. Θέμα (θέμα, περιγραφή)
18. Μέρη ή τμήματα του αντικειμένου (αριθμός και περιγραφή)
19. Πληροφορίες καταγραφέα (καταγραφέας, ημερομηνία καταγραφής, αρχή)
20. Αναφορές
21. Δικαιώματα αναπαραγωγής

22. Οριστική διαγραφή και απομάκρυνση αντικειμένων (ημερομηνία διαγραφής, ημερομηνία απομάκρυνσης, μέθοδος, αποδέκτης)

Εντός παρενθέσεως αναφέρονται οι κατηγορίες. (Μπούνια, 2012: 84-85)

2.3 SPECTRUM – UK Museum, Documentation Standard

Το **SPECTRUM** είναι το Πρότυπο Μουσειακής Τεκμηρίωσης του Ηνωμένου Βασιλείου, εκδόθηκε αρχικά το 1994 από το Museum Documentation Association (MDA) στη Μεγάλη Βρετανία, και ενημερώθηκε το 1997. Πρόκειται για ένα διεθνώς αναγνωρισμένο πρότυπο συνδιαλλαγής μουσειακών δεδομένων. Στόχος του είναι η βελτίωση της ποιότητας της τεκμηρίωσης και απώτερα η αξιοποίηση των μουσειακών συλλογών προς όφελος της κοινωνίας, άρα του κοινού. Η Τρίτη έκδοση του κοινοποιήθηκε το 2005, ενώ μια νεότερη έκδοσή της το 2007. Παρέχει τη δυνατότητα με τη χρήση είκοσι κατηγοριών πληροφοριών, οι οποίες περιγράφουν το αντικείμενο από τη διαδικασία της κατασκευής του μέχρι και την απόκτησή του από το μουσείο. Ο κάθε καταγραφέας έχει τη δυνατότητα να οικοδομήσει ένα δικό του πλαίσιο με τις ανάλογες κατηγορίες ανάλογα με τις δικές του πληροφοριακές ανάγκες. Κάθε ομάδα πληροφοριών για να είναι κατανοητή και εύχρηστη στον υπεύθυνο του μουσείου και τον μελετητή περιγράφεται, α) παρέχοντας τον ακριβή ορισμό της, β) δίνοντας σαφείς οδηγίες για τους τύπους δεδομένων που πρέπει να διαθέτει και γ) παραδείγματα χρήσης. Το πρότυπο αυτό βασίζεται σε δύο κυρίαρχες έννοιες, τις Διαχειριστικές διαδικασίες και της Πληροφοριακές απαιτήσεις.

Στις **διαχειριστικές διαδικασίες** περιγράφονται η διαδικασία της τεκμηρίωσης των αντικειμένων καθώς και όλες οι δραστηριότητες διαχείρισης συλλογών σε ένα μουσείο. Οι **πληροφοριακές απαιτήσεις** επισημαίνουν ό,τι είναι απαραίτητο για την υποστήριξη των διαδικασιών, συμπεριλαμβανόμενης της βασικής περιγραφής του αντικειμένου. Επιπλέον, περιλαμβάνεται και το **Γλωσσάριο** το οποίο περιέχει ορισμούς και επεξηγήσεις των ορισμών που χρησιμοποιούνται στο SPECTRUM οι οποίοι μπορεί να μην είναι γνωστοί ή να έχουν διαφορετικές έννοιες στο πλαίσιο της

μουσειακής τεκμηρίωσης.(Σ. Αράθυμου: 4) Οι διαχειριστικές διαδικασίες ορίζουν είκοσι μία (21) διαφορετικές δραστηριότητες τις οποίες οφείλει να πραγματοποιεί ένας οργανισμός για τη διαχείριση των συλλογών του. Οι διαδικασίες είναι οι εξής:

1. Εισαγωγή αντικειμένου
2. Απόκτηση αντικειμένου
3. Έλεγχος θέσεων και μετακινήσεων
4. Καταλογογράφηση
5. Οριστική διαγραφή και απομάκρυνση αντικειμένων
6. Εισερχόμενα δάνεια
7. Εξερχόμενα δάνεια
8. Αναδρομική τεκμηρίωση
9. Πριν από την εισαγωγή του αντικειμένου
10. Έλεγχος απογραφής
11. Μεταφορά
12. Έλεγχος κατάστασης αντικειμένου και τεχνική εκτίμηση
13. Συντήρηση και φροντίδα των αντικειμένων
14. Διαχείριση κινδύνου
15. Ασφάλιση και αποζημίωση
16. Έλεγχος αξίας
17. Λογιστικός έλεγχος
18. Διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων
19. Χρήση των συλλογών
20. Απομάκρυνση αντικειμένων
21. Καταστροφές και απώλειες

Οι οκτώ πρώτες διαχειριστικές διαδικασίες είναι απολύτως απαραίτητες προκειμένου ένας οργανισμός να γίνει δεκτός από το Βρετανικό Πρόγραμμα Πιστοποίησης (Museum Accreditation Programme).(Μπούνια, 2012: 86-87)

2.4 Η συμβολή της τεκμηρίωσης στη διάδοση της ιστορίας των συλλογών

Τεκμηρίωση ονομάζεται η επιστήμη με την οποία οι πληροφορίες αποθηκεύονται και διατηρούνται για το μέλλον. Σύμφωνα με την Επιτροπή Τεκμηρίωσης (CIDOC) του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) , «η μουσειακή τεκμηρίωση ασχολείται με την ανάπτυξη και χρήση πληροφορίας για τα αντικείμενα μιας μουσειακής συλλογής και τις διαδικασίες που υποστηρίζουν τη διαχείριση της συλλογής. Αυτή η πληροφορία μπορεί να καταγράφεται σε χειρόγραφο ή ηλεκτρονική μορφή σε ένα σύστημα μουσειακής τεκμηρίωσης και θα πρέπει να είναι προσβάσιμη στο προσωπικό, τους ερευνητές και το κοινό.»(Μπούνια, 2012: 77)

Η μουσειακή τεκμηρίωση είναι μια διαδικασία που απαιτεί χρόνο και χρήμα, θεωρείται άκρως απαραίτητη για ένα μουσείο. Μια συλλογή που δεν έχει τεκμηριωθεί συμβάλλει αυτόματα στην υποβάθμισή της, αφού δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί με τρόπους που θα μπορούσε, εάν ήταν τεκμηριωμένη. Στο παρελθόν η τεκμηρίωση των συλλογών του μουσείου δεν είχε την προσοχή που της άρμοζε, διότι η ύπαρξη της δεν είχε αναγνωριστεί ως αναγκαία για τις μουσειακές συλλογές. Με το πέρασμα των χρόνων η διαδικασία της τεκμηρίωσης έχει γίνει ύψιστης σημασίας διαδικασία που συμβάλλει στην επιτυχημένη λειτουργία του. Η ολοκληρωμένη τεκμηρίωση διευκολύνει την πολιτική εμπλουτισμού, τη φροντίδα και την ευθύνη της συλλογής απέναντι στο κοινωνικό σύνολο.

Τα μουσειακά αντικείμενα είναι συγχρόνως και αντικείμενα τεκμηρίωσης και μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία είναι τα *πρωτεύοντα*, δηλαδή αυτά καθαυτά τα πραγματικά αντικείμενα. Η δεύτερη είναι τα *δευτερεύοντα* που είναι οπτικο-ακουστικά αντικείμενα τεκμηρίωσης και υποκαθιστούν τα πραγματικά όταν αυτά δεν υπάρχουν ή όταν είναι υποχρεωτική η ερμηνεία φυσικών ή πολιτισμικών φαινομένων, διότι δεν επαρκούν τα πρωτεύοντα τεκμήρια. Είναι πολύ πιθανό ότι από ένα αντικείμενο συλλογής μπορεί να προκύψουν και άλλα αντικείμενα τεκμηρίωσης. Για αυτό το λόγο, ο προγραμματισμός της τεκμηρίωσης αποσκοπεί στο να εντοπίζει

και τα συμπληρώνει τα κενά σε πρωτεύοντα και δευτερεύοντα τεκμήρια, έτσι ώστε να ολοκληρώνεται ο εκπαιδευτικός και πολιτιστικός προορισμός του μουσείου ως χώρου διαφύλαξης της ιστορίας μας.

Η τεκμηρίωση συνεισφέρει με πολλά θετικά στο χώρο του μουσείου όπως:

- Γνώση του περιεχομένου του μουσείου
- Γνώση της θέσης όπου βρίσκονται τα αντικείμενα της συλλογής
- Γνώση των απωλειών, όταν υπάρχουν
- Σημαντική βοήθεια για τη γρήγορη και αποτελεσματική απάντηση σε ερωτήσεις προς το μουσείο
- Πρόσβαση για τους μελετητές και άλλους ενδιαφερόμενους στο υλικό του μουσείου
- Περιγραφές για χαμένα ή κλεμμένα αντικείμενα (Μπούνια, 2012: 78-79)

Η τεκμηρίωση αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για ποικίλους λόγους, όπως:

- Τη διοργάνωση των εκθέσεων, και την προετοιμασία των δημοσιεύσεων
- Την αξιοπιστία των σύγχρονων τεχνολογιών για έκθεση και επικοινωνία
- Την καλύτερη αξιοποίηση της γνώσης από τις συλλογές
- Την καλύτερη φροντίδα των αντικειμένων εντός συλλογής
- Απόδειξη νομικής κυριότητας
- Εξασφάλιση της συνέχειας της πληροφορίας

Αυτό συμβαίνει γιατί αποτελεί βασική πηγή πληροφόρησης για τις συλλογές του μουσείου, τα αντικείμενα που υπάρχουν στο μουσείο έχουν μετακινηθεί από το αρχικό τους περιβάλλον. Η διατήρηση των μη υλικών πληροφοριών αλλά και όσων πληροφοριών δεν υπάρχουν ενσωματωμένες στα αντικείμενα, πρέπει να διατηρούνται μαζί και παράλληλα με αυτά, έτσι ώστε να έχουμε όσο το δυνατόν πληρέστερη ιστορία των αντικειμένων. Επίσης, επιτρέπει την αποτελεσματική διαχείριση των συλλογών που συμβάλλει στην ασφάλεια και στην εξασφάλιση απόδοσης λογαριασμού στο πλαίσιο της ασφαλιστικής κάλυψης των μουσειακών

συλλογών. Δίνει πλήρη εικόνα της συλλογής και του σκοπού της, που προγραμματίζει και τη συλλεκτική πολιτική. Και κυριότερο δίνει τη δυνατότητα η συλλογή να μελετάται και να δημοσιεύεται.(Μπούνια, 2012: 79) Τα οφέλη της τεκμηρίωσης για ένα χώρο διάδοσης του πολιτισμού όπως είναι το μουσείο είναι πάρα πολλά και απαραίτητα, και κάθε ένα έχει δικό του προορισμό και λόγο ύπαρξης. Αν τα παρομοιάζαμε με κάτι αυτό θα ήταν μια αλυσίδα με πολλούς συνδετικούς κρίκους που εάν έλειπε η αλυσίδα θα ήταν ελλιπής και καθόλου χρήσιμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΣΤΗ ΠΡΑΞΗ «ΤΟ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΓΟΥΛΑΣ»

3.1 Ιστορία λαογραφικού μουσείου

Λίγα χιλιόμετρα από την καστροπολιτεία του Μυστρά, στο χωριό Μαγούλα υπάρχει μια συλλογή ιδιωτικής πρωτοβουλίας, η οποία έχει «αναπτυχθεί» στο ισόγειο ή κατώι του αγροτικού σπιτιού που κατασκευάστηκε το 1931 και που είναι συμβατό για την εποχή όπου ανήκουν τα αντικείμενά του. Την ονομάζουν «Λαογραφικά Εκθέματα» και είναι δημιούργημα του Σπύρου και της Τασίας Παπαδόγιαννη. Περιλαμβάνει σκεύη, αντικείμενα και εργαλεία από το πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα και ακόμη παλιότερα.

Οι δημιουργοί της είναι ένα ζευγάρι με θέληση να διασώσει και να μεταδώσει το παρελθόν στις νεότερες γενιές. Ο Σπύρος Παπαδόγιαννης, φιλόλογος και συγγραφέας, γνώστης και λάτρης της λαογραφίας και καταγόμενος από αγροτική και λαϊκή οικογένεια θέλησε να συγκεντρώσει αυτά τα αντικείμενα για να δείξει στους νεότερους και να θυμίσει στους παλαιότερους τη ζωή των προγόνων μας. Η προσπάθεια συλλογής του υλικού ξεκίνησε το 2000 με προσωπικό κόπο αυτού και της συζύγου του, συλλέγοντας μικρά και εύκολα ευρεθέντα αντικείμενα από το χωριό αλλά και τα περίχωρα, τα οποία όλοι λίγο-πολύ είχαν παραπεταμένα στην αποθήκη τους και με χαρά δέχτηκαν να τα δωρίσουν. Επίσης, έπρεπε να επισκεφτούν παλιά εγκαταλελειμμένα οικήματα, αλλά ακόμα να ψάξουν στα απορρίμματα, μιας και πολλά από αυτά εκεί βρέθηκαν πεταμένα από τους ιδιοκτήτες τους, που δεν ήξεραν ή αγνοούσαν την αξία τους. Ένα σημαντικό αριθμό αντικειμένων τα έφεραν οι ιδιοκτήτες τους όταν έμαθαν για αυτή την αξιόλογη προσπάθεια.

Τα αντικείμενα αυτά υπέστησαν τη στοιχειώδη συντήρηση όπως καθάρισμα και επισκευή από τον συλλέκτη. Η συλλογή άνοιξε για πρώτη φορά τις πόρτες της στο κοινό το 2002, σε μια πρώιμη μορφή. Με την πάροδο του χρόνου εμπλουτιζόταν με περισσότερα και πιο σπάνια αντικείμενα και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μεγαλώσουν οι χώροι της, ώστε να μπορούν να εκτεθούν όσο δυνατόν περισσότερα αντικείμενα. Τη συλλογή την επισκέπτονται κάθε χρόνο ένας μεγάλος αριθμός επισκεπτών. Μεμονωμένα άτομα ή σε ομάδες αλλά και πολλά σχολεία Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης της γύρω περιοχής και όχι μόνο.

Η συλλογή εκτείνεται σε 4 αίθουσες διαφορετικού μεγέθους η κάθε μια. Η πρώτη αίθουσα που συναντάμε μπαίνοντας στο μουσείο στεγάζεται στην κουζίνα του σπιτιού με τον παραδοσιακό μαρμάρينو νεροχύτη και με θέα του παραθύρου στην

Καστροπολιτεία του Μυστρά.(Βλ.παράρτημα σελ. 39) Εδώ θα δούμε παραδοσιακά οικιακά σκεύη όπως τέτζερης, χαρασιά, το σοφρά, ένα ψυγείο πάγου σε πολύ καλή κατάσταση και μια σειρά από ραδιόφωνα. Στη δεύτερη αίθουσα,(Βλ. παράρτημα σελ. 39) όπου η ποικιλία των αντικειμένων είναι μεγαλύτερη, αναφέρεται σε πολλές εκφάνσεις της ζωής των παλαιότερων ανθρώπων. Θα δούμε αντικείμενα του σχολικού, στρατιωτικού και επαγγελματικού βίου, όπως εργαλεία του τσαγκάρη, του πεταλωτή και του ράφτη, είδη γραφείου και αγροτικών εργασιών. Επιπλέον, θα αντικρύσουμε μια μεγάλη συλλογή φωτιστικών πετρελαίου και κεριών. Στην τρίτη αίθουσα(Βλ.παράρτημα σελ. 40) υπάρχει ο επιβλητικός αργαλειός και στα δεξιά του διάφορα υφαντά στοιβαγμένα σε γιούκο, που κάλυπταν μεγάλο αριθμό αναγκών μέσα σε ένα νοικοκυριό. Στα αριστερά υπάρχει μια παραδοσιακή κούνια- λίκνο, η νάκα και άλλα βρεφικά είδη. Στην τέταρτη αίθουσα (Βλ. παράρτημα σελ. 40) είναι εντυπωσιακός ο αριθμός των φωτογραφιών που κρέμονται στους τοίχους, αλλά και σε άλμπουμ. Είναι φωτογραφίες ανθρώπων που έζησαν εδώ σε αυτό το χωριό, γι'αυτό, αν οι επισκέπτες παρατηρήσουν με προσοχή, ίσως δουν κάποιον δικό τους. Είναι ενδιαφέρον ακόμη και για τους μη γηγενείς επισκέπτες, καθώς μπορούν να δουν τις συνήθειες των ανθρώπων στον τρόπο που ντύνονταν ανάλογα με την περίπτωση. Η περιήγηση στους χώρους του μουσείου μοιάζει περισσότερο με ένα ταξίδι στον χρόνο, που θα διδάξει και θα θυμίσει πως όλα από κάπου ξεκινούν.

3.2 Τεκμηρίωση λαογραφικών αντικειμένων

Ύστερα από την επιλογή της ιδιωτικής λαογραφικής συλλογής του Σπύρου και Τασίας Παπαδόγιαννη «Λαογραφικά Εκθέματα» στη Μαγούλα Σπάρτης, ως χώρου μελέτης και εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, ακολουθήσαμε την επιστημονική μέθοδο της τεκμηρίωσης αντικειμένων που βασίζεται στο σύστημα τεκμηρίωσης μουσειακών συλλογών του CIDOC η οποία και θα περιγραφεί αναλυτικά. Ο πρώτος λόγος που επιλέξαμε το συγκεκριμένο σύστημα τεκμηρίωσης CIDOC έναντι του αντίστοιχου συστήματος SPECTRUM, ήταν ότι το έχουμε διδαχθεί σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο κατά τη διάρκεια της φοίτησης μας στο τμήμα Μουσειολογίας, Μουσειογραφίας και Σχεδιασμού Εκθέσεων του Τ.Ε.Ι. Πύργου και ο δεύτερος λόγος ήταν ότι το σύστημα CIDOC ήταν πιο συμβατό στις απαιτήσεις της εργασίας μας και στο χώρο του συγκεκριμένου λαογραφικού μουσείου.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η επιλογή της ιδιωτικής λαογραφικής συλλογής του Σπύρου και Τασίας Παπαδόγιαννη «Λαογραφικά Εκθέματα» στη Μαγούλα Σπάρτης, ανάμεσα

σε άλλα λαογραφικά μουσεία της Ελλάδας έγκειται στο γεγονός ότι αξίζει να στηρίζει κανείς και να αναδεικνύει τις αξιόλογες προσπάθειες στο τόπο του. Μάλιστα η συγκεκριμένη λαογραφική συλλογή αποτελεί καρπό αγάπης και προσφοράς στην κοινωνία της Σπάρτης και γενικότερα στο χώρο του πολιτισμού συγγενικού προσώπου της οικογένειας μας και βρίσκεται σε απόσταση μερικών μέτρων από το σπίτι μας. Όπως λέει και ο σοφός ελληνικός λαός «όποιος δεν παينέψει το σπίτι του, θα πέσει να τον πλακώσει».

Το πρώτο στάδιο της έρευνας ξεκίνησε περιδιαβαίνοντας στο χώρο της συλλογής που είναι χωρισμένη σε θεματικές ενότητες που εκτείνονται σε τέσσερις αίθουσες. Στόχος ήταν να επιλεγεί για τεκμηρίωση ένα, τουλάχιστον, χαρακτηριστικό αντικείμενο από κάθε θεματική ενότητα. Ακόμα περισσότερο βοήθησαν στην επιλογή οι αναμνήσεις από το παραδοσιακό σπίτι της γιαγιάς μας η οποία είχε και χρησιμοποιούσε κάποια αντικείμενα όμοια με αυτά που είδαμε στο μουσείο και ως παιδί, είχαμε πολλές απορίες για αυτά.

Τα αντικείμενα που επιλέξαμε αφορούν όλο το φάσμα της ζωής των προγόνων μας και ανέρχονται στα δέκα. Το πρώτο είναι ένα λαγήνι- βυτιναράκι το οποίο χρησίμευε για την μεταφορά και αποθήκευση τροφίμων στερεών και υγρών.(Βλ.παράρτημα σελ 41-43) Δεύτερο μια προζυμοθήκη που όπως καταλαβαίνουμε από το όνομα της ήταν το δοχείο όπου αποθήκευαν το προζύμι.(Βλ.παράρτημα σελ 44-46) Τρίτο, ένα ραδιόφωνο που ήταν το πρώτο αντικείμενο με ηλεκτρική υπόσταση που μπήκε στα σπίτια και βοήθησε στην ταχύτερη ενημέρωση αλλά και ψυχαγωγία.(Βλ.παράρτημα σελ 47-49) Τέταρτο, το σκανταλέτο βασικό εργαλείο για το σιδέρωμα της αντρικής εθνικής μας ενδυμασίας της φουστανέλας με τις τόσες πτυχώσεις που φορούσαν οι άντρες στον πόλεμο, σε χαρές και σε λύπες.(Βλ.παράρτημα σελ 50-52) Πέμπτο, ένα ψυγείο πάγου ξύλινο με μεταλλικά στοιχεία που παραπέμπει σε ένα επάγγελμα που στις μέρες μας έχει χαθεί, τον παγοπώλη.(Βλ.παράρτημα σελ 53-55) Έκτο, είναι μια κολυμπήθρα βασικό στοιχείο με πρωταρχικό ρόλο στο μυστήριο της Βαπτίσεως.(Βλ.παράρτημα σελ 56-58) Έβδομο, μια ραπτομηχανή βασικό σύνεργο μιας νοικοκυράς αλλά και εργαλείο του επαγγέλματος της μοδίστρας, αφού στο παρελθόν τα ρούχα που φορούσαν οι άνθρωποι έπρεπε να ραφτούν κατά παραγγελία μιας και δεν υπήρχαν έτοιμα. Η μοδίστρα είτε δούλευε στο σπίτι της, είτε μετέφερε τη ραπτομηχανή της στο σπίτι που την καλούσαν να εργαστεί.(Βλ.παράρτημα σελ 59-61) Το όγδοο είναι μια οβίδα από κανόνι που χρησιμοποιήθηκε στη Μάχη του Μυστρά το 1948, τότε που στην Ελλάδα είχε ξεσπάσει ο εμφύλιος.(Βλ.παράρτημα σελ 62-64) Ένατο, μια γραφομηχανή γερμανικής κατασκευής την οποία συναντάμε σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς

που σχετίζονται με το κράτος και την εκπαίδευση.(Βλ.παράρτημα σελ 65-67) Και το δέκατο αντικείμενο που τεκμηριώθηκε είναι ένα γραμμόφωνο που βλέποντας το δεν καταλαβαίνει κανείς τα χρόνια και τις ιστορίες των ανθρώπων που κουβαλά πάνω του μιας και φαίνεται ολοκαίνουργιο. Το σπουδαιότερο είναι όμως πως λειτουργεί ακόμα και πολλές φορές κάποιος επισκέπτης του μουσείου θα έχει την ευκαιρία να το ακούσει να παίζει με αυτό τον μοναδικό γρατσουριστό του ήχο.(Βλ.παράρτημα σελ 68-70) Αυτά τα δέκα αντικείμενα ήταν η επιλογή μας, ώστε να τεκμηριωθούν και να μάθουμε περισσότερα για αυτά.

3.2 Τι περιέχει το έντυπο τεκμηρίωσης

Το έντυπο τεκμηρίωσης που χρησιμοποιήσα διαμορφώθηκε με βάση τα στοιχεία που δίνει το σύστημα τεκμηρίωσης του CIDOC λατά τη διάρκεια των παραδόσεων του μαθήματος «Διαχείριση συλλογών II» στο Στ' Εξάμηνο των σπουδών μας.. Είναι χωρισμένο σε τρία μέρη, το δεύτερο μέρος χωρίζεται σε τρεις υποενότητες.

Αρχικά, στο φύλλο τεκμηρίωσης υπάρχει η φωτογραφία του αντικειμένου, ακολούθως ξεκινάνε οι τρεις ενότητες. Στη πρώτη ενότητα εντοπίζεται η ταυτότητα του κάθε αντικειμένου που αναλύεται σε αριθμό καταγραφής ο οποίος είναι μοναδικός αριθμός για κάθε αντικείμενο του κάθε μουσείου και απαραίτητος για την καταγραφή. Εκεί υπάρχει το όνομα του αντικειμένου και η σύντομη περιγραφή του σε περίπτωση που δεν υπάρχει η φωτογραφία. Στη δεύτερη ενότητα ασχολούμαστε με την φυσική περιγραφή του αντικειμένου, δηλαδή τις διαστάσεις, το υλικό ή το συνδυασμό υλικών που μπορεί να υπάρχει, τις τεχνικές αν είναι χειροποίητο ή εργοστασιακό αντικείμενο, αλλά και συγκεκριμένα μια τεχνική που έχει χρησιμοποιηθεί π.χ. σιδηρουργία, χαλκουργία, τη διακόσμηση, επιγραφές ή σήματα εφόσον υπάρχουν. Επίσης το πιο σημαντικό είναι η περιγραφή της κατάστασης στην οποία βρίσκεται το αντικείμενο την παρούσα στιγμή που το εξετάζουμε σαν αντικείμενο τεκμηρίωσης. Πιο συγκεκριμένα αυτή η ευρύτερη ενότητα της φυσικής περιγραφής χωρίζεται σε τρεις υποενότητες: Η πρώτη υποενότητα αφορά την κατασκευή, δηλαδή τον τόπο κατασκευής, τον κατασκευαστή άτομο ή ομάδα και τον χρόνο κατασκευής. Η δεύτερη υποενότητα πραγματεύεται τη χρήση του εξεταζόμενου αντικειμένου: το χρήστη, τη χρήση δηλαδή ως τι χρησιμοποιήθηκε, το χρόνο χρήσης και τον τρόπο χρήσης. Και η τρίτη υποενότητα ασχολείται με ένα βασικό κομμάτι της τεκμηρίωσης που είναι η απόκτηση του αντικειμένου από τον

εκάστοτε φορέα, για αυτό το λόγο αναζητάμε τον τόπο απόκτησης, τον τρόπο, τον προκάτοχο/συλλέκτη, την ημερομηνία απόκτησης, ολόκληρη εφόσον υπάρχει, ή χρονολογικά. Τέλος συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με το αντικείμενο. Και η τρίτη ενότητα έχει τις πληροφορίες καταγραφής το όνομα του καταγραφέα, την ημερομηνία της καταγραφής, τη θέση του μέσα στο μουσείο στην προκειμένη περίπτωση και κλείνοντας υπάρχουν αναφορές σχετικά με την πηγή των πληροφοριών για το εκάστοτε αντικείμενο που τεκμηριώνεται.

Η διαστασιολόγηση έγινε με μεζούρα για να υπάρχει ακρίβεια ώστε να δηλωθούν τα πραγματικά στοιχεία των διαστάσεων του αντικειμένου. Οι φωτογραφίες τραβήχτηκαν με λευκό φόντο από φωτογραφική μηχανή Olympus Mdigital 24 και περάστηκαν στον υπολογίστη με τη χρήση usb.

Κεφάλαιο 4: Αποτίμηση

Αφού πλέον αυτή η εργασία φτάνει στο τέλος της κάποια πράγματα ξεκαθαρίζονται και πλέον είμαστε σε θέση να τα δούμε από άλλη οπτική γωνία πιο ξεκάθαρη και κατανοητή. Οι λόγοι που επιλέξαμε να ασχοληθούμε με το εν λόγω θέμα της τεκμηρίωσης λαογραφικής συλλογής είναι ποικίλοι αλλά πάνω από όλα είναι η αγάπη που τρέφουμε για τη λαογραφία, μια επιστήμη που μελετάται και εξετάζεται από χιλιάδες ανθρώπους ανά τον κόσμο, αφού κάποιος μπορεί να έχει την δυνατότητα να μελετήσει την λαογραφία του δικού του λαού αλλά και πολλών άλλων. Άλλωστε, κανένας λαός δε μοιάζει με κάποιον άλλο και τα στοιχεία που μπορεί κανείς να αποκομίσει από την έρευνα είναι πάρα πολλά. Η λαογραφία μάς δείχνει τα λάθη, τα σωστά, την ανάπτυξη σε πολλά επίπεδα αλλά και άλλα στοιχεία που μελετώντας τα κάποιος έχει να κερδίσει πολλά.

Το πρωταρχικό κριτήριο που επιλέξαμε την ιδιωτική λαογραφική συλλογή του Σπύρου και Τασίας Παπαδόγιαννη «Λαογραφικά Εκθέματα» στη Μαγούλα Σπάρτης είναι ότι το είδαμε να γεννιέται από το μηδέν, με αρωγό την αγάπη και το μεράκι των ιδρυτών της που κοπίασαν για να συγκεντρώσουν αυτό το σεβαστό αριθμό αντικειμένων. Προσπάθησαν να τα προφυλάξουν από το πέρασμα του χρόνου που θα τα άλλοιωνε και σε άλλες περιπτώσεις θα τα έκανε να ξεχαστούν και να πεταχτούν από τους νεότερους στον κάδο σκουπιδιών σε κάποια γειτονιά ως άχρηστα πια, πετώντας μαζί και τις ιστορίες που κουβαλάνε από την απαρχή της δημιουργίας τους, αλλά και από τους ανθρώπους που τα χρησιμοποιούσαν για να κάνουν πιο εύκολη την ζωή τους. Τα αντικείμενα που παρατίθενται προς έρευνα είναι αντικείμενα με ενδιαφέρον, αποκαλύπτοντας πολλές διαφορετικές οπτικές.

Κάθε εμπόδιο για καλό λένε οι προγονοί μας, έτσι και έγινε σε αυτή την περίπτωση. Τα εμπόδια που εμφανίστηκαν δεν ήταν ικανά να βάλουν ένα τέρμα σε αυτή την έρευνα. Το πιο σοβαρό εμπόδιο ήταν να εντοπιστούν και να καταγραφούν οι τόποι προέλευσης βιομηχανικών αντικειμένων όπως η γραφομηχανή αλλά και άλλα που έχουν καταγραφεί στην έρευνα.

Η καλή ξενάγηση βασίζεται στην καλή τεκμηρίωση, που περιλαμβάνει τη σφαιρική μελέτη του αντικειμένου, της ξενάγησης (μουσείο, συλλογές, ιστορία της τέχνης, της τεχνολογίας) αλλά και την κατανόηση των αρχών που διέπουν τη φυσιογνωμία του συγκεκριμένου μουσείου, της πολιτικής του, της μουσειολογικής του άποψης ή της απουσίας ξεκάθαρης άποψης, της φιλοσοφίας και του σκεπτικού της συγκεκριμένης έκθεσης. (Βέμη, 2007 : 42) Με αφορμή αυτή την παράγραφο που αναφέρεται στην

σημαντικότερη προσφορά της τεκμηρίωσης σε ένα χώρο σαν αυτό του μουσείου, θα θέλαμε να αναφερθούμε στο τι αποκομίσαμε ή καλύτερα τι κερδίσαμε ασχολούμενοι με αυτό το θέμα. Τα οφέλη ήταν πολλά. Πρώτο και κύριο είναι να μην μένουμε στην εικόνα ενός αντικείμενου, αλλά να ψάχνουμε αυτό που κρύβεται τα μυστικά μέσα του, την άρατη ιστορία του, να έχουμε υπομονή να σταθούμε σε ένα αντικείμενο όση ώρα και αν χρειαστεί. Δεύτερον, ότι κάθε αντικείμενο μικρό ή μεγάλο αξίζει να τεκμηριωθεί ώστε να διασωθεί από τυχόν απειλές του μέλλοντος. Τρίτον, κάναμε πράξη αυτά που μελετούσαμε και προσεγγίζαμε θεωρητικά κατά τη διάρκεια των σπουδών μας και για τα οποία φαινόταν πολύ δύσκολο να γίνουν πράξη από έναν ερευνητή. Τέταρτον, ότι τα αντικείμενα και η λαογραφία είναι ένας δρόμος γεμάτος ιστορίες, εικόνες και διδάγματα που μόνο κερδισμένος είναι όποιος επιλέξει να τον ακολουθήσει. Μεγάλη μας επιθυμία είναι να δούμε τις λαογραφικές συλλογές να παίρνουν τη θέση που τους αρμόζει στην κοινωνία μας και να ανθίζουν συνεχώς. Να αναβαθμίζονται οι υπάρχουσες συλλογές και να δημιουργούνται νέες σε κάθε γωνιά αυτού του τόπου που δεν υστερεί από λαογραφικά αντικείμενα.

Όλος ο πλούτος μας είναι η ιστορία μας γι'αυτό πρέπει να την διαφυλάξουμε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Ανδρουλάτου –Ρετσίλα, Ε. (1986). Λαογραφικά. Αθήνα: εκδ. Παπαζήσης
- Ανδρόνικος, Μ. (1976). "Ανασκαφή στη Μεγάλη Τούμπα της Βεργίνας"
Αρχαιολογικά Ανάλεκτα Αθηνών 9
- Βαρβούνης, Μ.Γ.(2006). Σπανίδη Εισαγωγή στη λαογραφία.
Εκδ.Πανεπιστημιακές Παραδόσεις
- Βέμη, Μπ. (2010). Από τις κούφιεσ λέξεισ στην ομιλία του βιώματοσ. Μουσειά και εκπαίδευση. Αθήνα: εκδ. Νήσος
- Ιατρίδη, Μ. (1980). Το Μουσειό και ο πολιτιστικόσ του ρόλοσ για το παιδί, θέματα χώροσ και τεχνών. Περιοδικό Ανοιχτό σχολείο
- Καμηλάκη Πολυμέρου Αικ & Καραμανέσ Ε. (2008).Λαογραφία Παραδοσιακόσ Πολιτισμόσ. Εκδ. ΙΔΕΚΕ
- Μούλιου, Μ. (2008). Εισαγωγή στην Μουσειολογία. ΕΚΠΑ
- Μπούνια, Α. (2012). Στα παρασκήνια του μουσειού. Αθήνα: εκδ.Πατακη.
- Νάκου, Ε. (2001). Μουσειά: Εμείσ, τα πράγματα και ο πολιτισμόσ. Αθήνα:εκδ. Νήσος
- Ντάτση, Ε. (2008). «Ο "λαόσ" της λαογραφίασ» στο Δρ. Κωνσταντίνοσ Γκότσησ, Δρ. Ελένη Σπαθάρη - Μπεγλίτη (επιμ.), Ανθολόγιο Δοκιμίων για τον Δημόσιο και Ιδιωτικό Βίο στην Ελλάδα (19οσ -20οσ αιώνασ) Πάτρα: εκδ. ΕΑΠ
- Οικονόμου, Μ. (2003). Μουσειό: Αποθήκη ή ζωντανόσ οργανισμόσ: Μουσειολογικοί προβληματισμοί και ζητήματα. Αθήνα:εκδ. Κριτική
- Ρωμαίοσ, Κ.Α . (1951). Ο μακεδονικόσ τάφοσ της Βεργίνασ. Αθήνα
- Ρόκου, Β. (1998-1999)Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Φιλοσοφική σχολή τμ. Ιστορίασ και αρχαιολογίασ
- Σπαθάρη – Μπεγλίτη, Ε.(1994). Ιστορική και κοινωνική λαογραφία της Θράκησ. Αθήνα: εκδ. Λιβάνη
- Σπυριδάκησ, Γ.Κ. (1960-1961). «Οδηγία προς Συλλογήν Λαογραφικήσ Ύλησ». Επετηρίσ του Λαογραφικού Αρχείου
- Τζάκησ, Δ. (2002). «Για την ιστορία της ελληνικήσ λαογραφίασ» στο Γ. Αικατερινίδησ, Ε. Αλεξάκησ κ.λπ., Δημόσιοσ και Ιδιωτικόσ Βίοσ στην Ελλάδα: Οι Νεότεροι Χρόνοι, τ. Α, Ο Νεότεροσ Λαϊκόσ Βίοσ. Πάτρα: εκδ. ΕΑΠ

- Φιλιπποπούλου- Μιχαηλίδου, Ε. (1999). Μουσεία σε κρίση ταυτότητας. Αθήνα: εκδ. Επτάκυκλος

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- Βυζαντινό & Χριστιανικό Μουσείο (<https://www.byzantinemuseum.gr/en/>) τελευταία επίσκεψη: 30/3/2018)
- Λαογραφικό Μουσείο Σαρακατσάνων, διαδίκτυο (<http://www.sarakatsani-folk-museum.gr/index.php?page=1>) τελευταία επίσκεψη 1/4/2018.
- Μάρλεν, Μ. Η ιστορία των μουσείων στην Ευρώπη και στην Ελλάδα (https://eclass.uoa.gr/modules/document/file.php/ARCH442/%CE%A7%CE%B5%CE%B9%CE%BC.%CE%B5%CE%BE%CE%B1%CE%BC.%202018-19/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%9C.%20%CE%9C%CE%BF%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%85%202018-19/%CE%99%CE%91106_%CE%95%CE%99%CE%A3%CE%91%CE%93%CE%A9%CE%93%CE%97%20%CE%A3%CE%A4%CE%97%20%CE%9C%CE%9F%CE%A5%CE%A3%CE%95%CE%99%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91_3-eclass.pdf) τελευταία επίσκεψη 30/3/2018.,
- Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Βασίλειος Παπαντωνίου», διαδίκτυο (<http://www.pli.gr/el/content/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C>) τελευταία επίσκεψη 31/3/2018

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Burcaw, G. E. (1997). Introduction to museum work.
- Livesey, J. (2001). Making Democracy in the French Revolution
- National Geographic article- outlining recent archaeological examinations of Tomb II.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Εικόνες Λαογραφικού Μουσείου Μαγούλας

Αίθουσα 1

Αίθουσα 2

Αίθουσα 3

Αίθουσα 4

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έντυπα τεκμηρίωσης αντικειμένων

Δελτίο καταγραφής 1

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	01
Όνομα αντικειμένου:	Λαγήνι - Βυτηναράκι
Σύντομη περιγραφή:	Πήλινο δημιούργημα, υπάρχει στο αριστερό χέρι και στόμιο ένα σπάσιμο.

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 35εκ Περίμ: 70εκ
Υλικό/Υλικά:	Πήλινη

Τεχνικές:	Κεραμική
Διακόσμηση:	Έχει επισμαλτωθεί από τις χειρωλαβές και πάνω στο χρώμα του πηλού.
Επιγραφές/Σήματα:	Κανένα
Κατάσταση:	Καλή με δύο σπασίματα στο αριστερό χέρι και στόμιο

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Μαγούλα Λακωνίας
Κατασκευαστής	Αγγειοπλήστης - Κεραμικός
Χρόνος κατασκευής	20 ^{ος} αιώνας

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Μαγούλα Λακωνίας
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Οικιακή χρήση
Χρόνος χρήσης	20 ^{ος} αιώνας
Τρόπος χρήσης	Χρησίμευε στην αποθήκευση και μεταφορά υγρών προϊόντων π.χ. ξύδι.

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Μαγούλα Λακωνίας
Τρόπος απόκτησης	Συλλογή απο απορρίματα στο ποτάμι

Προκάτοχος/συλλέκτης	Άγνωστος
Ημερομηνία απόκτησης	2005
Συμπληρωματική πληροφορία	

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας	Αγγελική Τζαντετά
Ημερομηνία καταγραφής	4 Απριλίου 2018
Θέση αντικειμένου:	Αίθουσα πρώτη
Αναφορές:	Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	02
Όνομα αντικειμένου:	Προζυμοθήκη
Σύντομη περιγραφή:	Μεσαίου μεγέθους σκεύος αποτελούμενο από δύο μέρη, το δοχείο και το καπάκι

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 11εκ Περίμ: 35εκ
Υλικό/Υλικά:	Πήλινο
Τεχνικές:	Κεραμική

Διακόσμηση:	Έχει επισμαλτωθεί το καπάκι και το εσωτερικό της προζυμοθήκης.
Επιγραφές/Σήματα:	Κανένα
Κατάσταση:	Καλή, είναι άρτιο

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Μαγούλα Λακωνίας
Κατασκευαστής	Κεραμικός
Χρόνος κατασκευής	20 ^{ος} αιώνας

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Μαγούλα Λακωνίας
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Οικιακή χρήση
Χρόνος χρήσης	19 ^{ος} αιώνας
Τρόπος χρήσης	Τοποθέτηση προζυμιού ώστε να διατηρηθεί μέχρι την επόμενη χρήση του για την παρασκευή ψωμιού

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Μαγούλα Λακωνίας
Τρόπος απόκτησης	Δωρεά
Προκάτοχος/συλλέκτης	Δωρητής

Ημερομηνία απόκτησης

2005

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντετά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Αίθουσα πρώτη

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	03
Όνομα αντικειμένου:	Ραδιόφωνο GRUNDIG
Σύντομη περιγραφή:	Αποτελείται από δύο χρώματα καφέ και χρυσό, έχει δύο στρογγυλά κουμπιά και πέντε κανονικά και πίνακα με τις συχνότητες που καλύπτει.

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 30εκ πλάτος: 50εκ
Υλικό/Υλικά:	Ξύλο, γυαλί, μέταλλο και πλαστικό
Τεχνικές:	Κατασκευή απο εταιρεία ειδικευμένη στα ραδιόφωνα

Διακόσμηση:	Χρυσές λεπτομερείες
Επιγραφές/Σήματα:	GRUNDIG/ TYPE 997 BE made in Germany
Κατάσταση:	Άρτια

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Γερμανία
Κατασκευαστής	GRUNDIG
Χρόνος κατασκευής	20 ^{ος} αιώνας

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Σπάρτη
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Οικογένεια ή μαγαζί
Χρόνος χρήσης	1960 και εξής
Τρόπος χρήσης	Άκουσμα ειδήσεων και μουσικής

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Σπάρτη
Τρόπος απόκτησης	Δωρεά συγγενούς
Προκάτοχος/συλλέκτης	Δωρητής

Ημερομηνία απόκτησης

2006

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντετά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Αίθουσα πρώτη

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	04
Όνομα αντικειμένου:	Σκανταλέτο
Σύντομη περιγραφή:	Μικρού μεγέθους σίδηρο με τριγωνική επιφάνεια και χερούλι πιασίματος, έχει μια ελαφρά διχρωμία.

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 10.5εκ πλάτος: 14εκ
Υλικό/Υλικά:	Σίδηρο , μασίφ
Τεχνικές:	Σιδηρουργία
Διακόσμηση:	Καμία
Επιγραφές/Σήματα:	Τον αριθμό 4 στην πάνω επιφάνεια του

Κατάσταση:

Αρκετά καλή , ελαφρά διχρωμία με μπλέ και κεραμιδί

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:

Μαγούλα Λακωνίας

Κατασκευαστής

Σιδεράς

Χρόνος κατασκευής

Τέλη 19^{ου} αιώνα

2)Χρήση

Τόπος χρήσης

Μαγούλα Λακωνίας

Χρήστης(άτομο - ομάδα)

Οικιακή χρήση

Χρόνος χρήσης

19^{ος} αιώνας

Τρόπος χρήσης

Για σιδέρωμα της φουστανέλας που αποτελεί κομμάτι της παραδοσιακής ενδυμασίας αλλά και για λευκά πάνινα υφάσματα

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης

Μαγούλα Λακωνίας

Τρόπος απόκτησης

Δωρεά

Προκάτοχος/συλλέκτης

Δωρητής

Ημερομηνία απόκτησης

2004

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζανετέα

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Αίθουσα πρώτη

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	05
Όνομα αντικειμένου:	Ψυγείο πάγου ARCTIC
Σύντομη περιγραφή:	Ξύλινο ψυγείο πάγου διαθέτει δύο πόρτες και στην μπροστινή πλευρά κάνουλα ώστε να παρέχει δροσερό νερό

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 89εκ πλάτος: 50εκ
Υλικό/Υλικά:	Ξύλο, σίδηρο
Τεχνικές:	Εργοστάσιο ειδικευμένο στη κατασκευή ψυγείων πάγου

Διακόσμηση:	Καμία
Επιγραφές/Σήματα:	ARCTIC
Κατάσταση:	Πολύ καλή

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Γερμανία
Κατασκευαστής	Εταιρία ARCTIC
Χρόνος κατασκευής	20 ^{ος} αιώνας

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Νοικοκυριό και μαγαζιά
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Οικογένεια
Χρόνος χρήσης	20 ^{ος} αιώνας
Τρόπος χρήσης	Για ψύξη πάγου

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Μαγούλα
Τρόπος απόκτησης	Δωρεά
Προκάτοχος/συλλέκτης	Δωρητής

Ημερομηνία απόκτησης

2007

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντεά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Αίθουσα πρώτη

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	06
Όνομα αντικειμένου:	Κολυμπήθρα
Σύντομη περιγραφή:	Εκκλησιαστικό αντικείμενο που χρησιμοποιείται κατά την βάπτιση

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 65εκ διάμετρος: 61εκ
Υλικό/Υλικά:	Χαλκός με επικασσιτέρωση
Τεχνικές:	Χαλκουργία

Διακόσμηση:	Ανάγλυφος σταυρός στην εμπρόσθια όψη
Επιγραφές/Σήματα:	Κανένα
Κατάσταση:	Πολύ καλή

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Σπάρτη
Κατασκευαστής	Χαλκόματας
Χρόνος κατασκευής	19 ^{ος} αιώνας

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Εκκλησία
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Ιερέας
Χρόνος χρήσης	19 ^{ος} αιώνας
Τρόπος χρήσης	Για βάπτισμα

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Μαγούλα
Τρόπος απόκτησης	Δωρεά
Προκάτοχος/συλλέκτης	Ιερέας του χωριού π.Σπυρίδωνας Σταυρόπουλος

Ημερομηνία απόκτησης

2006

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντετά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Αίθουσα δεύτερη

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	07
Όνομα αντικειμένου:	Ραπτομηχανή χεριού με θήκη
Σύντομη περιγραφή:	Ραπτομηχανή χεριού PATENTED 1886 διαθέτει και ξύλινη θήκη κάλυψης και μεταφοράς

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Μήκος: 43.5εκ πλάτος: 24εκ ύψος:19εκ
Υλικό/Υλικά:	Σίδηρο και ξύλο
Τεχνικές:	Εργοστάσιο ειδικευμένο στη κατασκευή ραπτομηχανών
Διακόσμηση:	Ξεθωριασμένα λουλουδάκια στο πάνω μέρος σε χρυσή απόχρωση

Επιγραφές/Σήματα:

PATENTED 1886 και 12330124

Κατάσταση:

Μέτρια, υπάρχουν φθορές

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:

Γερμανία

Κατασκευαστής

PATENTED 1886

Χρόνος κατασκευής

1886

2)Χρήση

Τόπος χρήσης

Σπάρτη

Χρήστης(άτομο - ομάδα)

Μοδίστρα και νοικοκυρά

Χρόνος χρήσης

1886 και εξής

Τρόπος χρήσης

Για ράψιμο και διόρθωση ρούχων

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης

Μαγούλα

Τρόπος απόκτησης

Δωρεά

Προκάτοχος/συλλέκτης

Δωρητής

Ημερομηνία απόκτησης

2007

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντετά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Δεύτερη αίθουσα

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	08
Όνομα αντικειμένου:	Οβίδα κανονιού
Σύντομη περιγραφή:	Μακρόστενο δοχείο κενό στη μέση με ανοιχτή τη μία πλευρά

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Ύψος: 60 εκ διάμετρος: 9.4 εκ
Υλικό/Υλικά:	Κράμα σκληρών μετάλλων
Τεχνικές:	Εργοστάσιο κατασκευής όπλων

Διακόσμηση:	Καμία
Επιγραφές/Σήματα:	90MM MI9 LOTFA 4-24 1953
Κατάσταση:	Καλή

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Εξωτερικό
Κατασκευαστής	Εργοστάσιο
Χρόνος κατασκευής	1947

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Μάχη του Μυστρά 1948, περίοδος εμφυλίου
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Στρατός
Χρόνος χρήσης	1948
Τρόπος χρήσης	Ως όπλο εναντίον του εχθρού

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Μυστράς
Τρόπος απόκτησης	Δωρεά

Προκάτοχος/συλλέκτης	Δημήτριος Λαμπρινός
Ημερομηνία απόκτησης	2005
Συμπληρωματική πληροφορία	

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:	Αγγελική Τζανετέα
Ημερομηνία καταγραφής	4 Απριλίου 2018
Θέση αντικειμένου:	Δεύτερη αίθουσα
Αναφορές:	Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:	09
Όνομα αντικειμένου:	Γραφομηχανή
Σύντομη περιγραφή:	Έντονο πράσινο χρώμα, διαθέτει πληκτρολόγιο, εσοχή για την τοποθέτηση του χαρτιού και ροδέλες για την ρύθμιση του.

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:	Πλάτος 23εκ – ύψος 7,5εκ
Υλικό/Υλικά:	Σίδηρο
Τεχνικές:	Εργοστάσιο ειδικευμένο στη κατασκευή γραφομηχανών
Διακόσμηση:	Καμία
Επιγραφές/Σήματα:	Patenbed 1898

Κατάσταση:

Μέτρια, φυσικές φθορές

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:

Γερμανία

Κατασκευαστής

Patented

Χρόνος κατασκευής

1898

2)Χρήση

Τόπος χρήσης

Συμβολαιογραφείο – Δικηγορικό γραφείο

Χρήστης(άτομο - ομάδα)

Δακτυλογράφος

Χρόνος χρήσης

19^{ος} αιώνας

Τρόπος χρήσης

Δακτυλογράφηση εγγράφων ποικίλου χαρακτήρα

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης

Σπάρτη

Τρόπος απόκτησης

Δωρεά

Προκάτοχος/συλλέκτης

Δωρητής

Ημερομηνία απόκτησης

2007

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντετά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Δεύτερη αίθουσα

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής

Δελτίο καταγραφής αντικειμένου

Ταυτότητα φορέα: «ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ» Σπύρου & Τασίας Παπαδόγιαννη, Μαγούλα Λακωνίας

Ταυτότητα αντικειμένου

Αρ Καταγραφής:

10

Όνομα αντικειμένου:

Γραμμόφωνο

Σύντομη περιγραφή:

Γραμμόφωνο με καπάκι χρώματος μαύρου

Φυσική περιγραφή αντικειμένου

Διαστάσεις:

Πλάτος 30εκ- ύψος 0.10 εκ

Υλικό/Υλικά:

Κυρίως «σώμα»: μέταλλο

Θήκη: Δέρμα

Τεχνικές:

Διακόσμηση:	Καμία
Επιγραφές/Σήματα:	Via tonal Columbia Grafonia N 202 by Patentin
Κατάσταση:	Άριστη, τίθεται σε λειτουργία

1)Κατασκευή

Τόπος κατασκευής:	Γερμανία
Κατασκευαστής	Εργοστάσιο (άγνωστο)
Χρόνος κατασκευής	20 ^{ος} αιώνας

2)Χρήση

Τόπος χρήσης	Γύθειο
Χρήστης(άτομο - ομάδα)	Οικογένεια
Χρόνος χρήσης	20 ^{ος} αιώνας
Τρόπος χρήσης	Άκουσμα μουσικής

3)Απόκτηση

Τόπος απόκτησης	Γύθειο
Τρόπος απόκτησης	Αγορά απο παλαιοπωλείο
Προκάτοχος/συλλέκτης	Παλαιοπώλης

Ημερομηνία απόκτησης

2008

Συμπληρωματική πληροφορία

Πληροφορίες καταγραφής

Καταγραφέας:

Αγγελική Τζαντετά

Ημερομηνία καταγραφής

4 Απριλίου 2018

Θέση αντικειμένου:

Δεύτερη αίθουσα

Αναφορές:

Οι πληροφορίες δόθηκαν από τον συλλέκτη της συλλογής